

Etelä-Savon tilastoanalyysi ja elinvoimatarkastelu

Elokuu 2020

MDI

Aluekehittämisen konsulttitoimisto

ETELÄ-SAVON

tilastoanalyysi maakunnan
alueellisesta kilpailukyvystä ja
positiosta

SISÄLTÖ

1. Analyysin toteuttaminen
2. Aluetaloudelliseen kilpailukykyyn liittyvät muuttujat
3. Demografiseen kilpailukykyyn liittyvät muuttujat
4. Yhteenveto ja päätelmät

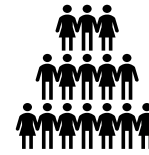

1. Analyysin toteuttaminen

Analyysin kohde

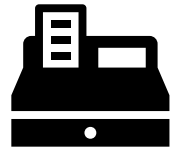
- **Analyysin kohteena oli Etelä-Savon maakunta suhteessa muihin maakuntiin Etelä-Savon alueen sisäinen tarkastelu 1.1.2021 alueluokituksen mukaisesti.** Etelä-Savon alueella on tällä hetkellä 14 kuntaa ja kolme seutukuntaa (Mikkelin, Pieksämäen ja Savonlinnan seudut). Alueella toimii kolme korkeakoulua (Mikkelin yliopistokeskus, XAMK ammattikorkeakoulu ja Diakonia-ammattikorkeakoulun yksikkö).
- Etelä-Savossa asui 141 862 asukasta kesäkuun lopussa 2020. Maakunnan väestö väheni 458 asukkaalla tammi-kuussa 2020. Etelä-Savon väestö väheni noin -14 000 henkilöllä 2010-luvun aikana. Alueen väestön keski-ikä (48,7 vuotta) ja yli 64-vuotiaiden osuus (31 %) ovat maan korkeimmat. **Etelä-Savon rakenteellisena kehitystä haittaavana demografisena haasteena ovat epäedulliset huoltosuhteet (väestöllinen huoltosuhde, vanhushuoltosuhde ja taloudellinen huoltosuhde)**
- **Etelä-Savon strategiset vahvuudet ja erottautumistekijät liittyvät alueen luontaisiin vahvuuksiin eli metsään, ruokaan ja veteen.** Alueen keskeisimmät vientitoimialat ovat puutuoteteollisuus ja teknologiateollisuus, jotka kytkeytyvät vahvasti vahvaan metsäklusteriin. Joka kymmenes alueen työllisistä työskentelee metsäsektorilla. Lisäksi alueen kannalta tärkeä toimiala on ruoka- ja elintarviketeollisuus. **Palvelualoista matkailulla ja vapaa-ajan asutuksella on keskeinen merkitys.** Saimaa ja muut vesistöt ovat tehneet alueesta kesämatkailun ja vapaa-ajanasumisen kärkimaakunnan. Alueella on kolme kansallispuistoa. Etelä-Savon yritys rakenne on pienyritysvaltainen ja monipuolinen. **Yrittäjien osuus kaikista työllisistä on koko maan toiseksi korkein.**

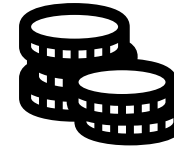
141 862
asukasta
6/2020

54 040
työpaikkaa
2017

12 723
yritystoimipaikkaa
2019

31 395
BKTA €/as.
2017

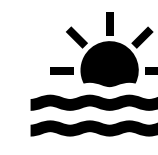
2 500
tavaravienti €/as.
2019

67,7 %
työllisyysaste %
2019

6,8 %
työttömyysaste %
2019 (TK:n
työvoimatutkimus)

685 051
yöpymistä
2019

50 101
vapaa-ajan asuntoa
2019

58 890
kesäasukasta
2019

85 %
metsän osuus
2019

5 322
korkeakoulu-
opiskelijaa 2019

Analyysin toteuttaminen

- Tilastoanalyysissä tarkasteltiin Etelä-Savon maakunnan aluetaloudellista ja demografista kilpailukykyä sekä positiota suhteessa muihin maakuntiin valittujen kahden teeman ja niiden muuttujien avulla.
- Tilastoanalyysi sisälsi kaksi teemaa mahdollisimman laaja-alaisen ja kokonaisvaltaisen kokonaiskuvan muodostamiseksi. Teemat liittyivät aluetaloudelliseen ja demografiseen kilpailukykyyn. Jokaiseen teemaan valittiin sellaisia avainmuuttujia, jotka ovat ilmaisuvoimaltaan ja kerrannaisvaikutuksiltaan merkittäviä eli niiden perusteella on mahdollista tehdä päätelmiä Etelä-Savon positiosta suhteessa muihin maakuntiin.
- Alueluokituksen pohjana oli tuleva maakuntajako eli 1.1.2021 alueluokitus, jossa Etelä-Savon maakuntaan kuuluu nykyisen 14 kunnan sijaan yhteensä 12 kuntaa. Tilastoanalyysissä eivät ole toisin sanoen mukana Heinävesi ja Joroinen, jotka siirtyvät toiseen maakuntaan vuoden 2020 lopussa. Tilastoanalyysissä Etelä-Savoa tarkasteltiin kolmen käsitteen kautta:
 1. **Etelä-Savo 2021** = Enonkoski, Hirvensalmi, Juva, Kangasniemi, Mikkeli, Mäntyharju, Pertunmaa, Pieksämäki, Puumala, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava (12 kuntaa)
 2. **Supistunut Etelä-Savo** = Hirvensalmi, Juva, Kangasniemi, Mikkeli, Mäntyharju, Pertunmaa, Pieksämäki ja Puumala (8 kuntaa)
 3. **Savonlinnan seutu** = Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava (4 kuntaa)
- Tilastoanalyysin aineistona käytettiin Tilastokeskuksen maksullisia ja maksuttomia tietokantoja sekä paikkatietoaineistoja
- Tilastoanalyysissä jokainen muuttuja kuvataan sekä koko maan kaikki maakunnat käsittävällä karttagraafilla (Etelä-Savon on erotettu 8 kuntaan supistuneseen Etelä-Savoon ja Savonlinnan seutuun) että Etelä-Savon kunnat käsittävällä karttagraafilla. Molemmat karttagraafit vastaavat alueluokitusta 1.1.2021. Lisäksi karttojen yhteyteen on tehty keskeisimmät nostot jokaisen muuttujan osalta erityisesti Etelä-Savon näkökulmasta.
- Tilastoanalyysin lopussa on yhteenveto, jossa esitetään tilastoanalyysin tärkeimmät havainnot ja tulkinnot Etelä-Savon kannalta.

Tilasto- analyysissä käytetyt teemat ja muuttujat

Aluetaloudellinen kilpailukyky

1. BKTA €/as. vuonna 2017
2. Kuntakonsernin lainakanta €/as. 2018
3. Kunnallisverotettavat tulot €/as. 2018
4. Työllisyysaste (%) vuonna 2018
5. Työpaikkamuutos (%) viidessä vuodessa (2013-2017)
6. Avoimen sektorin osuus (%) työpaikoista vuonna 2018
7. Tutkinnon suorittaneiden osuus (%) yli 20-vuotiaasta väestöstä vuonna 2017
8. Korkeakouluopiskelijoiden määrä asuinmaakunnan mukaan vuonna 2019

Demografinen kilpailukyky

1. Väestönmuutos (%) viidessä vuodessa (2015-2019)
2. Väestöennuste vuosina 2019-2035
3. Vanhushuoltosuhte vuonna 2018
4. Vieraskielisten osuus (%) väestöstä vuonna 2019
5. Kesäasukkaiden määrä vuonna 2019
6. Majoitusliikkeiden kapasiteetti vuonna 2019 (10 000 asukasta kohden)
7. Majoitusliikkeiden yöpymisten määrä vuonna 2019 (1000 asukasta kohden)
8. Valmistuneiden asuntojen määrä vuosina 2016-2018 (10 000 asukasta kohden)

2. Aluetaloudelliseen kilpailukykyyn liittyvät muuttajat

BKTA euroa asukasta kohden vuonna 2017

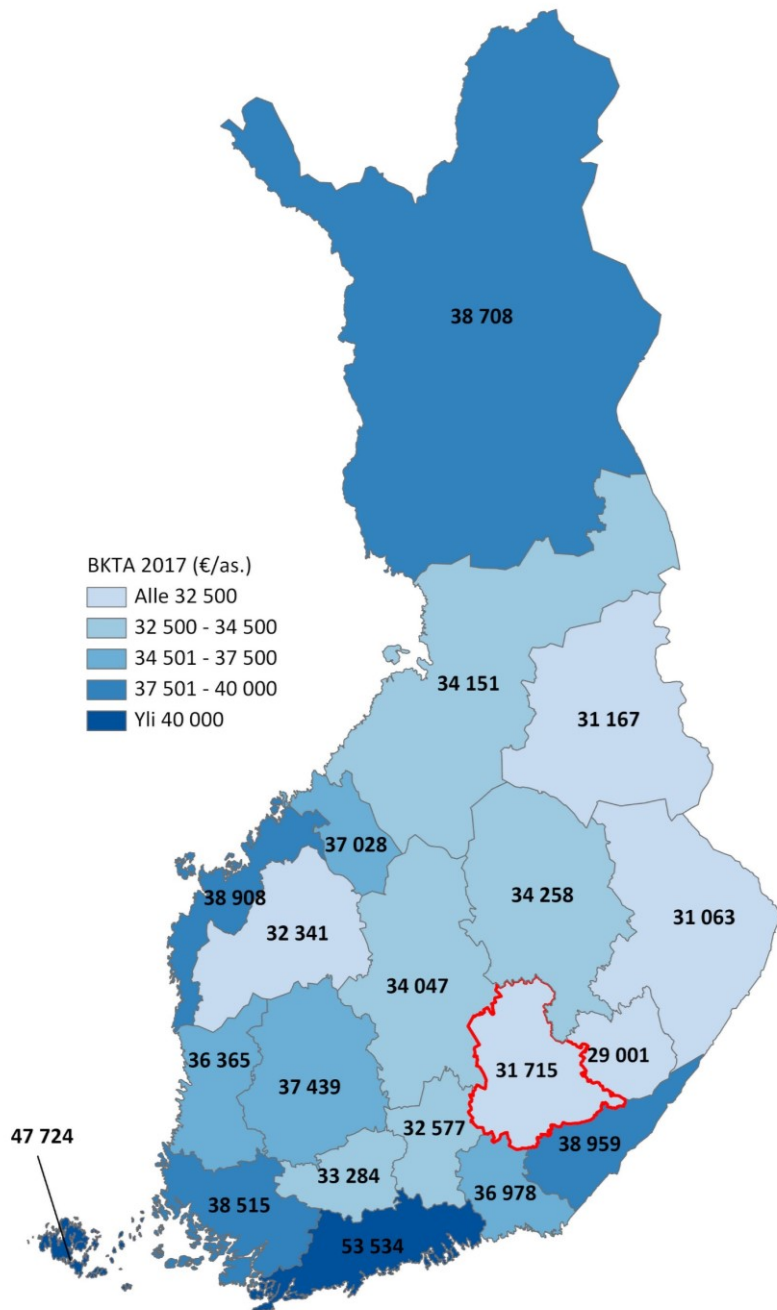
- *Kartassa ja graafissa kuvataan alueen bruttokansantuotetta euroina asukasta kohden vuonna 2017: BKT pitää sisällään alueen kaikkien tuotettujen tavaroiden ja palveluiden yhteismäärän.*

- **Koko maan BKTA:n keskiarvo oli 37 744 euroa asukasta kohden vuonna 2017.**

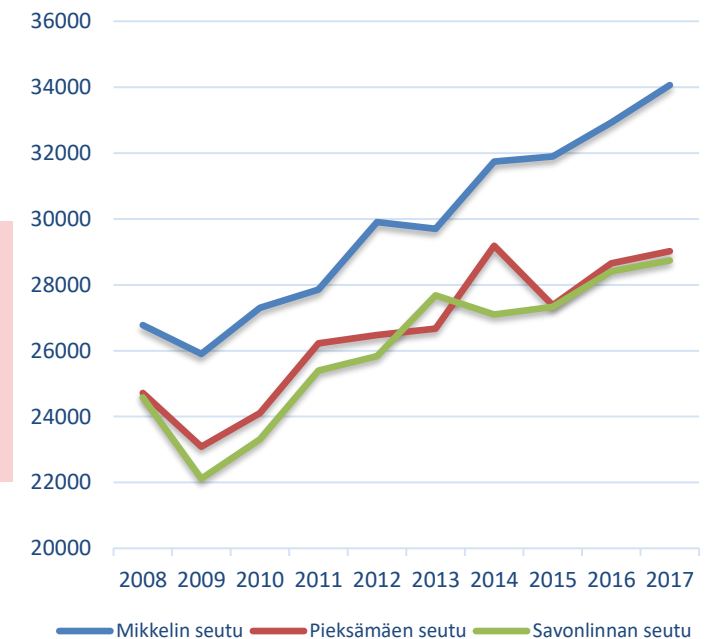
- BKTA oli asukasta kohden laskettuna korkein Uudellamaalla ja Ahvenanmaalla sekä alhaisin Pohjois-Karjalassa ja Kainuussa vuonna 2017.

- **Etelä-Savon 2021 BKTA oli 31 395 euroa asukasta kohden vuonna 2017.** BKTA oli kolmanneksi alhaisin maakuntien joukossa. Uudessa tilanteessa jäljelle jäävän supistuneen Etelä-Savon BKTA olisi 31 715 ja Savonlinnan seudun 29 000 euroa asukasta kohden

- **Mikkelin seudun BKTA oli noin 5 000 euroa asukasta kohden korkeampi kuin Pieksämäen ja Savonlinnan seuduilla vuonna 2017.** Mikkelin BKTA on ollut koko tarkasteltavana olevan ajanjakson (2008-2017) korkeammalla tasolla kuin Pieksämäen ja Savonlinnan seuduilla.

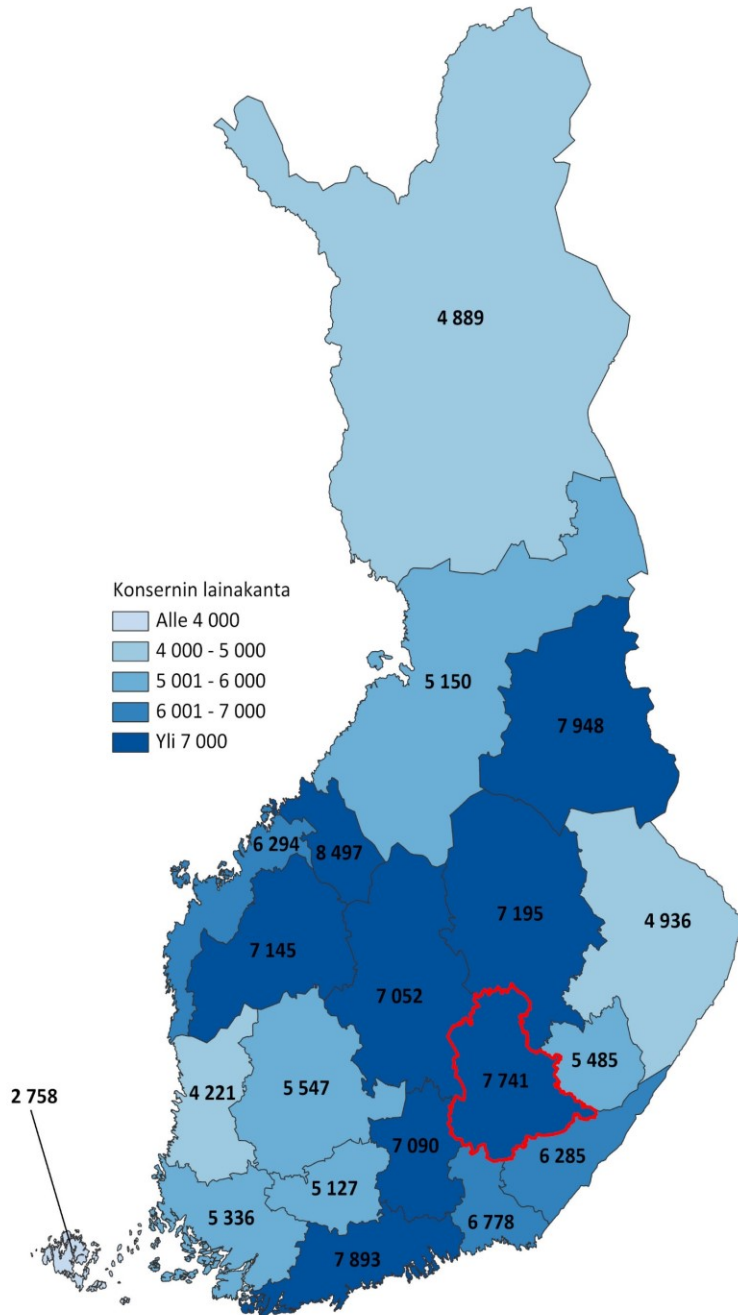
BKTA euroa asukasta kohden seuduittain Etelä-Savossa 2010-2017*

*BKTA -tietoja ei ole saatavissa kunnittain

Kuntakonsernin lainakanta (€/as.) vuonna 2018

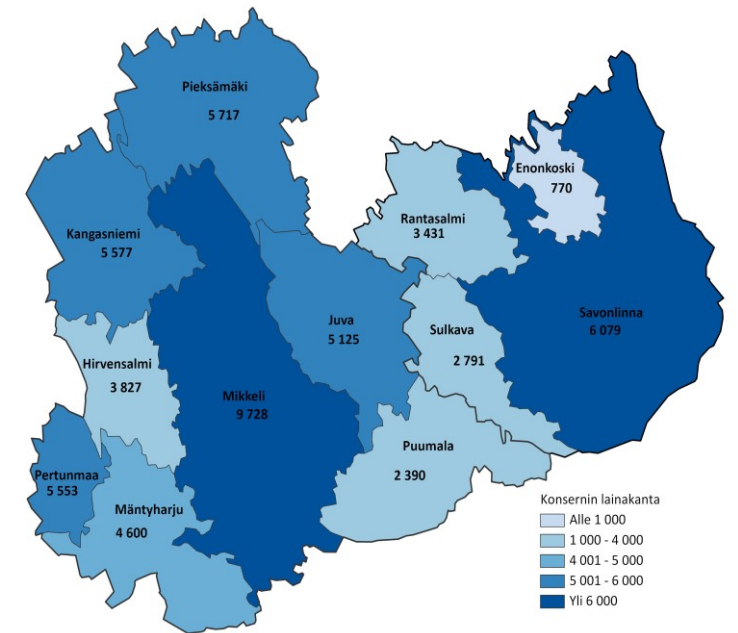
- Kartoissa kuvataan kuntakonsernin lainakantaa euroina asukasta kohden vuonna 2018.
- **Kuntakonsernin lainakanta asukasta kohden oli koko maassa keskimäärin 6 169 euroa vuonna 2018.**
- Kuntakonsernin lainakanta oli korkein Keski-Pohjanmaalla ja Kainuussa sekä alhaisin Ahvenanmaalla ja Satakunnassa.

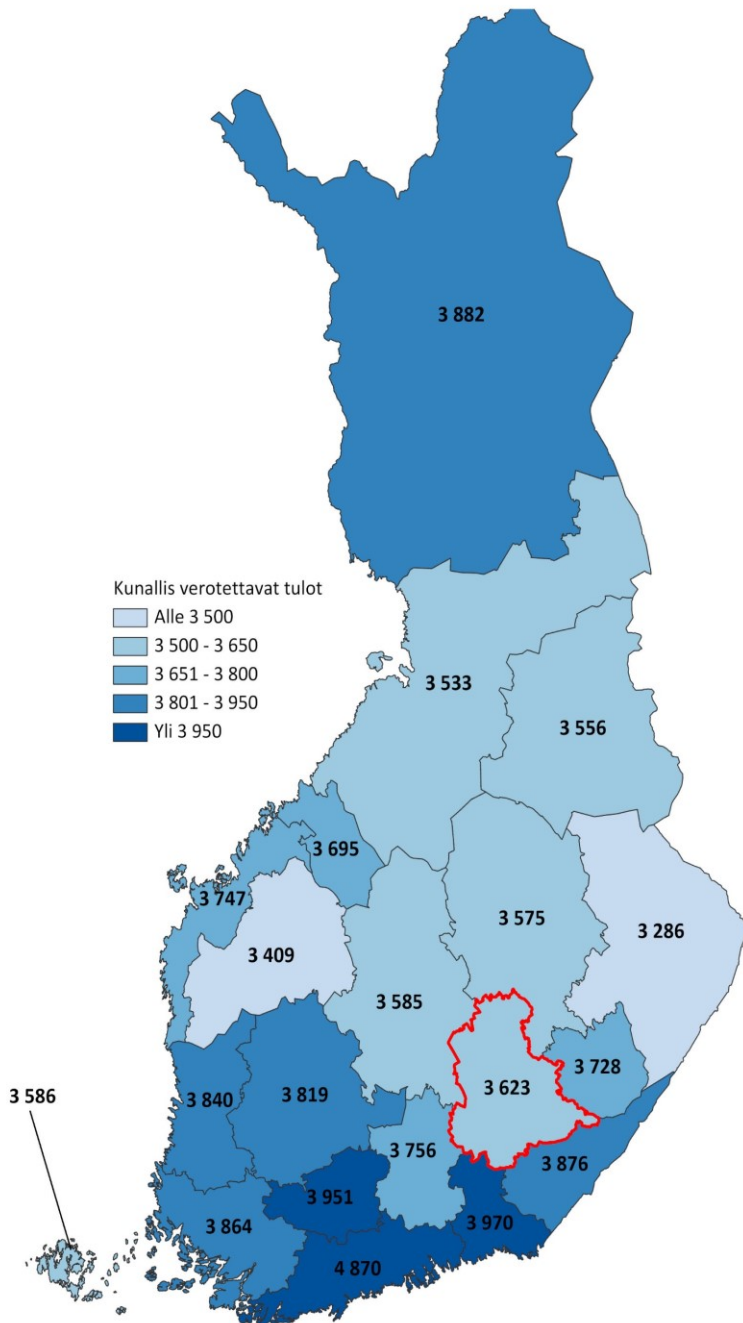
- **Etelä-Savon 2021 kuntakonsernin lainakanta oli 7 027 euroa asukasta kohden vuonna 2018, joka oli 9:nneksi alhaisin kaikkien maakuntien joukossa.** Uudessa tilanteessa supistunut Etelä-Savon kuntakonsernin lainakanta olisi 7 741 ja Savonlinnan seudun 5 485 euroa asukasta kohden. Supistuneessa Etelä-Savossa kuntakonsernin lainakanta olisi 1 520 euroa korkeampi kuin kaikkien maakuntien keskiarvo ja Savonlinnan seudulla 726 euroa alaisempi.

- Kaupungeittain tarkasteltuna konsernilainakanta oli korkein Mikkelissä (9 728 €) ennen Savonlinnaa (6 079 €) ja Pieksämäkeä (5 717 €). Lainakanta oli kunnittain tarkasteltuna alhaisin Enonkoskella (770 €), Puumalassa (2 390 €) ja Sulkavalla (2 791 €).

Kuntakonsernin lainakanta (€/as.) Etelä-Savon kunnissa vuonna 2018

Kunnallisverotettavat tulot vuonna 2018

- *Kartoissa kuvataan kunnallisverotettavia tuloja vuonna 2018: luku sisältää kunnallis-, kiinteistö- ja yhteisöverot*

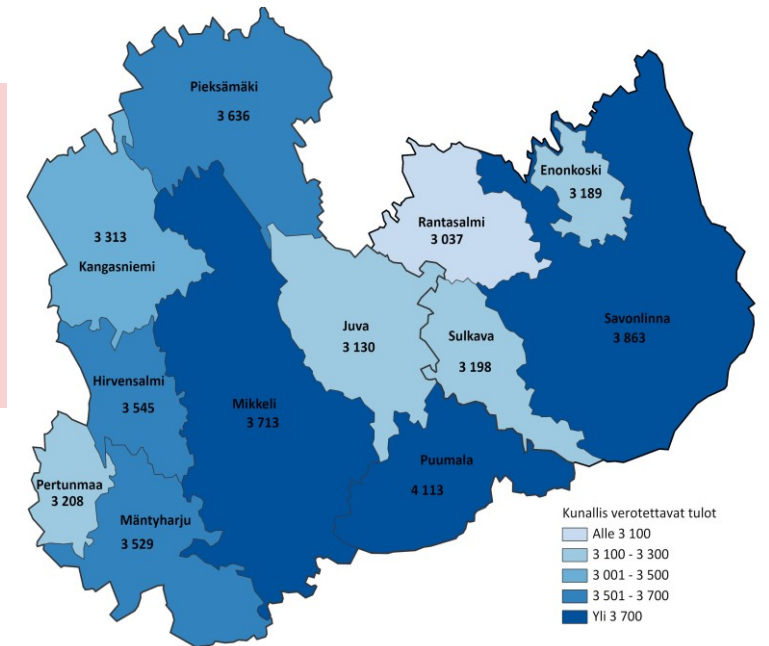
- **Kunnallisverotettavat tulot olivat koko maassa keskimäärin 3 758 euroa vuonna 2018.**

- Kunnallisverotettavat tulot olivat korkeimmat Uudellamaalla ja Kymenlaaksossa sekä alhaisimmat Pohjois-Karjalassa ja Etelä-Pohjanmaalla.

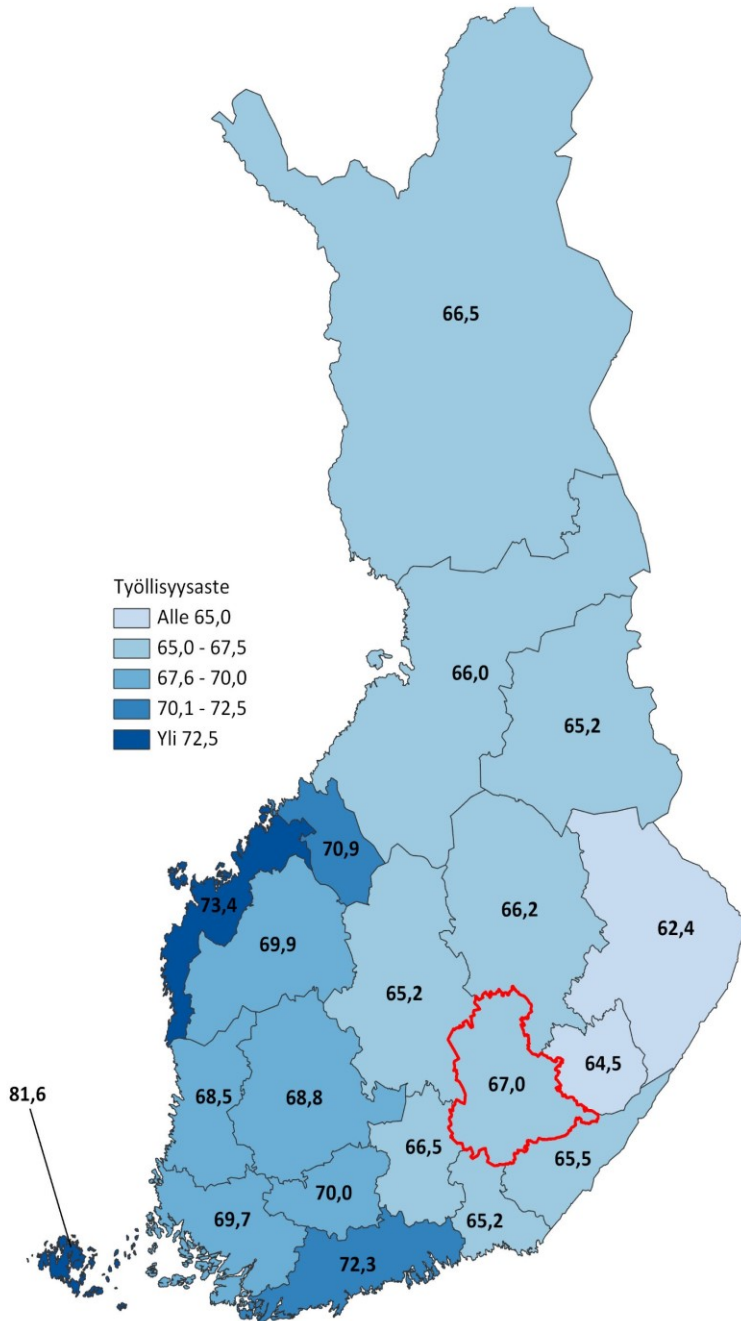
- **Etelä-Savon 2021 kunnallisverotettavat tulot olivat 3640 euroa asukasta kohden vuonna 2018 eli 11:nneksi korkeimmat maakuntien joukossa.** Uudessa tilanteessa supistuneen Etelä-Savon kunnallisverotettavat tulot olisivat keskimäärin 3 623 euroa ja Savonlinnan seudulla 3 728 euroa. Molempien alueiden tulot jäivät koko maan keskiarvon alapuolelle.

- Kaupungeittain tarkasteltuna kunnallisverotettavat tulot olivat korkeimmat Savonlinnassa (3863 €) ennen Mikkeliä (3713 €) ja Pieksämäkeä (3636 €). Kunnittain tarkasteltuna kunnallisverotettava tulot olivat korkeimmat Puumalassa (4113 €), Savonlinnassa (3863 €) ja Mikkeliissä (3713 €).

Kunnallisverotettavat tulot Etelä-Savon kunnissa vuonna 2018

Työllisyysaste (%) vuonna 2018

- *Kartoissa kuvataan työllisyysastetta vuonna 2018: työllisyysaste kuvaa alueen 18-64-vuotiaiden työllisten osuutta suhteessa alueen vastaavan ikäiseen väestöön.*

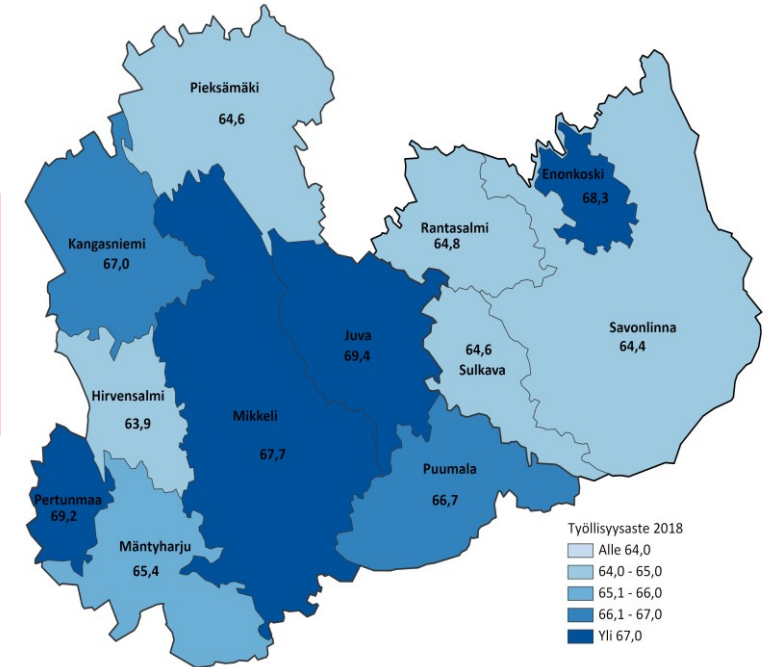
- **Työllisyysaste oli koko maassa keskimäärin 68,3 prosenttia vuonna 2018.**

- Työllisyysaste oli korkein Ahvenanmaalla ja Pohjanmaalla sekä alhaisin Pohjois-Karjalassa, Kymenlaaksossa, Kainuussa ja Keski-Suomessa.

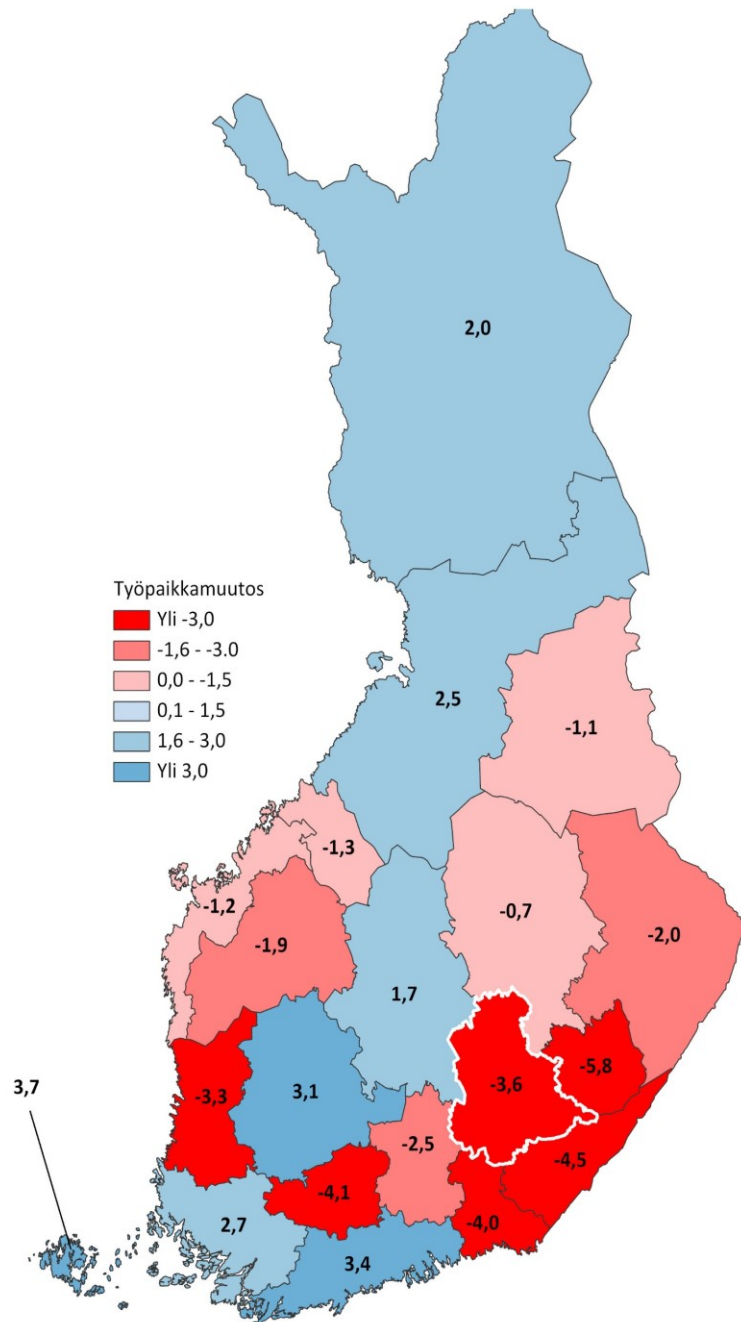
- **Etelä-Savon 2021 työllisyysaste oli 66,3 prosenttia vuonna 2018, joka oli 12:nneksi korkein kaikkien maakuntien joukossa. Uudessa tilanteessa supistuneen Etelä-Savon työllisyysaste olisi ollut 67 % ja Savonlinnan seudun 64,5 %**

- Kaupungeittain tarkasteltuna työllisyysaste oli korkein Mikkelissä (67,7 %) ennen Pieksämäkeä (64,6 %) ja Savonlinnaa (64,4 %). Kunnittain tarkasteltuna työllisyysaste oli korkein Juvalla (69,4 %), Pertunmaalla (69,2 %) ja Enonkoskella (68,3 %).

Työllisyysaste Etelä-Savon kunnissa vuonna 2018

Työpaikkamuutos (%) viidessä vuodessa vuosina 2013-2017

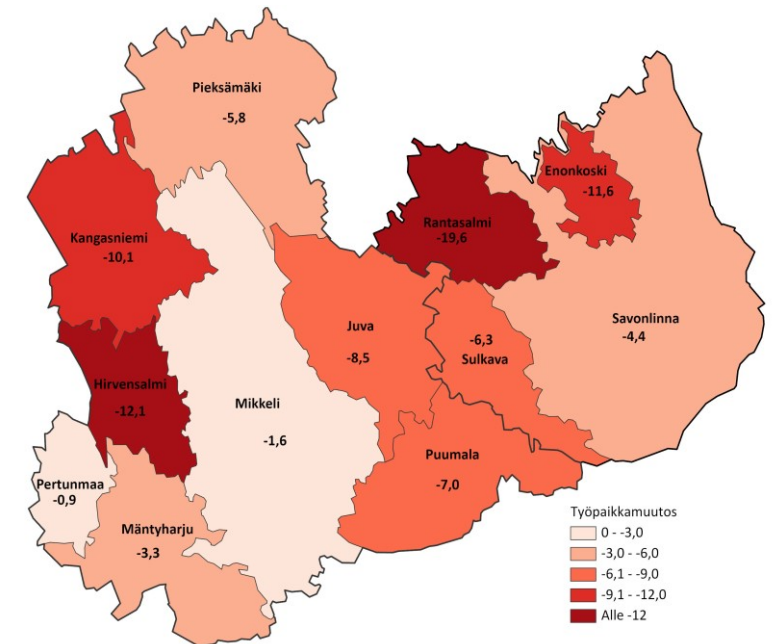

- Kartoissa kuvataan työpaikkamuutosta viidessä vuodessa vuosina 2013-2017: luvut sisältävät kaikkien työnantajasektorien (yksityinen sektori, yrittäjät, kunnat ja kuntayhtymät, valtio ja valtioenemmistöiset osakeyhtiöt) henkilöstön
- Työpaikkamuutos oli koko maassa keskimäärin -0,8 prosenttia vuosina 2013-2017.**
- Työpaikkamuutos oli positiivisin maakunnittain tarkasteltuna Ahvenanmaalla ja Uudellamaalla sekä negatiivisin Etelä-Karjalassa ja nykyisessä Etelä-Savossa.

Etelä-Savon 2021 työpaikkamuutos oli -4,2 prosenttia vuosina 2013-2017, joka oli toiseksi heikoin kehitysura kaikkien maakuntien joukossa. Uudessa tilanteessa supistuneen Etelä-Savon työpaikkamuutos olisi ollut -3,6 % ja Savonlinnan seudun -5,8 %

- Työpaikkamuutos oli negatiivinen kaikissa Etelä-Savon kunnissa.** Työpaikkamuutos oli vähiten negatiivinen Pertunmaalla (-0,9 %), Mikkelissä (-1,6 %) ja Mäntyharjulla (-3,3 %).

Työpaikkamuutos (%) viidessä vuodessa Etelä-Savon kunnissa vuosina 2013-2017

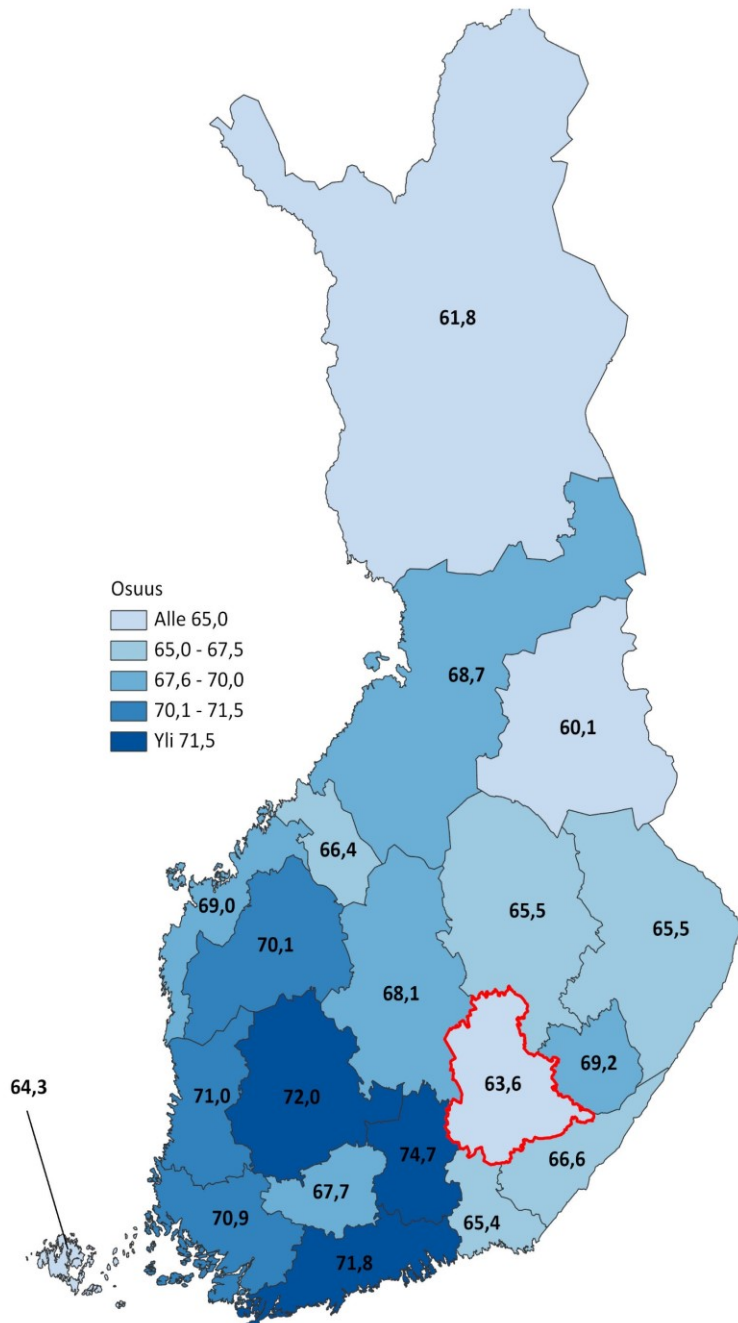

Avoimen sektorin osuus (%) alueen kaikista työpaikoista vuonna 2018

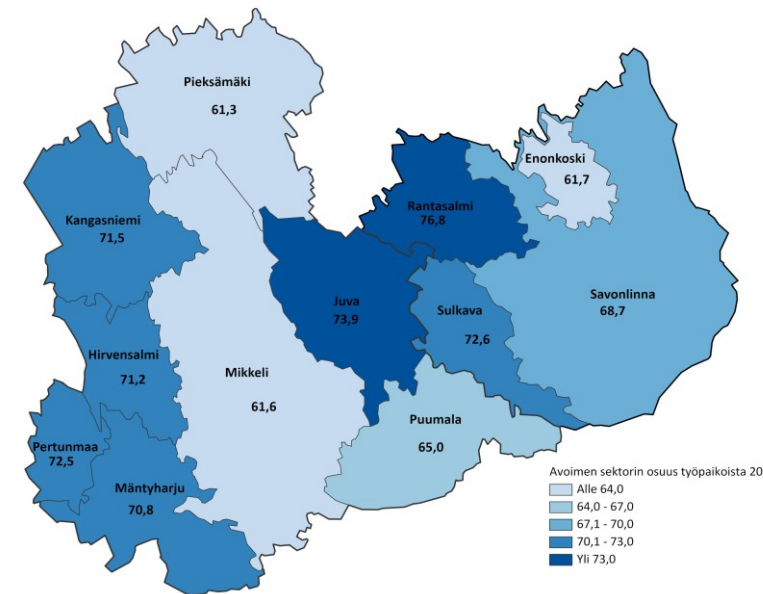
- *Kartoissa kuvataan avoimen sektorin osuutta kaikista alueen työpaikoista vuonna 2018: avoimella sektorilla tarkoitetaan yksityisen sektorin ja yrittäjien yhteenlaskettuja työpaikkoja kaikista alueen työpaikoista.*
- **Avoimen sektorin osuus työpaikoista oli koko maassa keskimäärin 67,6 prosenttia vuonna 2018.**
- Avoimen sektorin osuus kaikista työpaikoista oli korkein Päijät-Hämeessä ja Pirkanmaalla sekä alhaisin Kainuussa ja Lapissa.

▪ **Etelä-Savon 2021 avoimen sektorin osuus kaikista työpaikoista oli 65,2 prosenttia vuonna 2018, joka oli 3:nneksi alhaisin kaikkien maakuntien joukossa. Uudessa tilanteessa supistuneen Etelä-Savon osuus olisi ollut 63,6 % ja Savonlinnan seudun 69,2 %.**

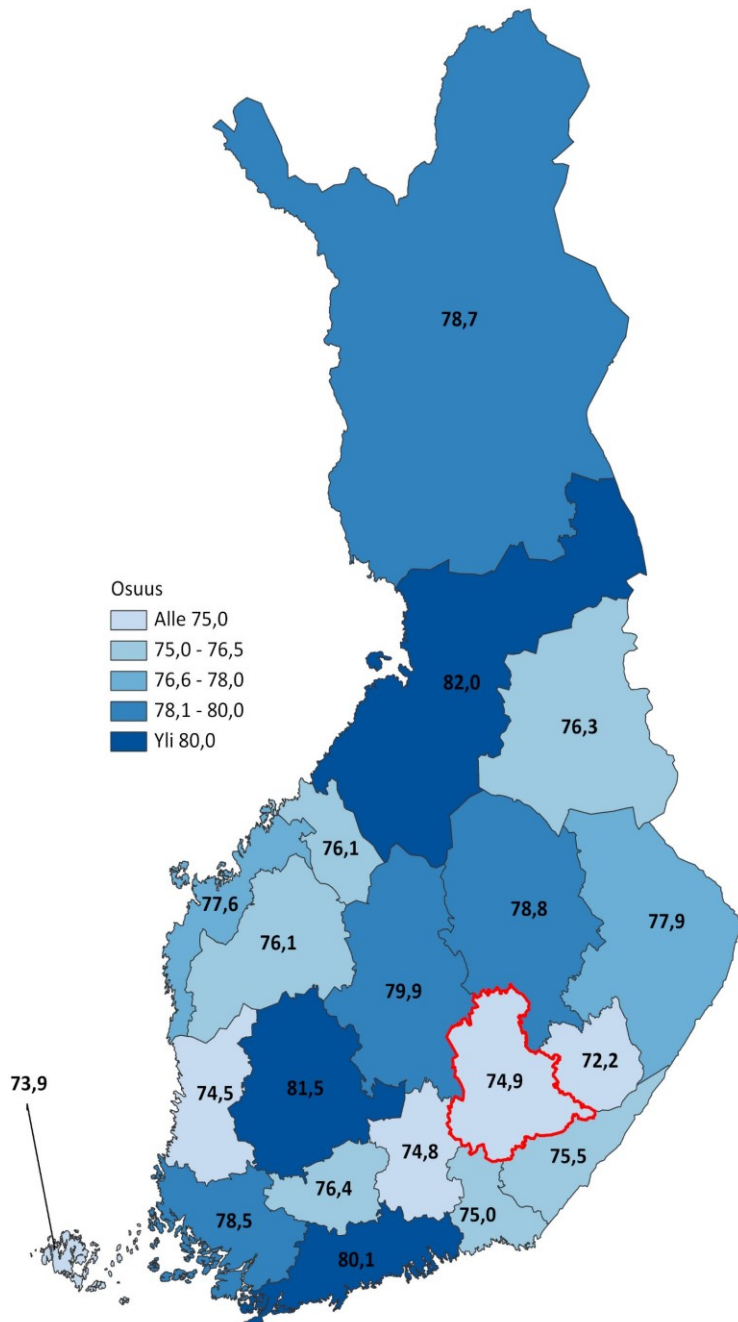
- Kaupungeittain tarkasteltuna avoimen sektorin osuus oli korkein Savonlinnassa (68,7 %) ennen Mikkeliä (61,6 %) ja Pieksämäkeä (61,3 %). Kunnittain tarkasteltuna avoimen sektorin osuus oli korkein Rantasalmella (76,8 %), Juvalla (73,9 %) ja Pertunmaalla (72,5 %).

Avoimen sektorin osuus työpaikoista Etelä-Savon kunnissa vuonna 2018

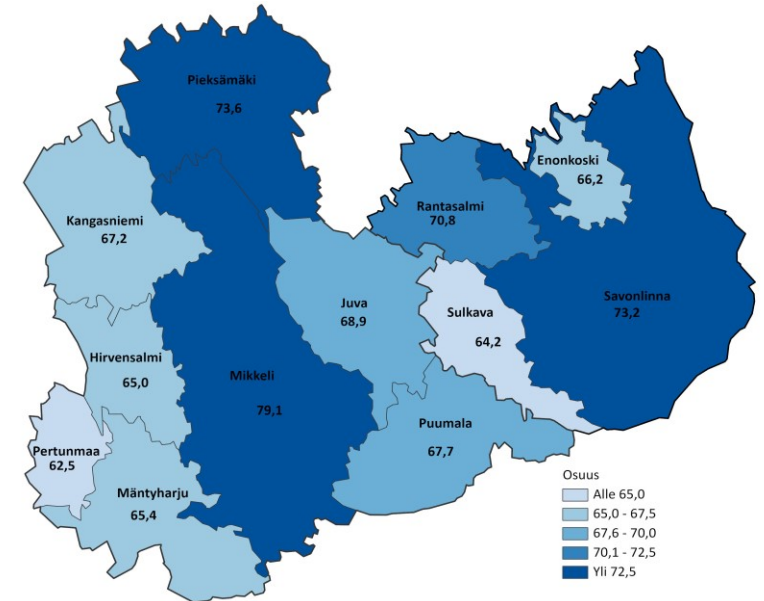

Tutkinnon suorittaneiden osuus (%) yli 20-vuotiaasta väestöstä vuonna 2017

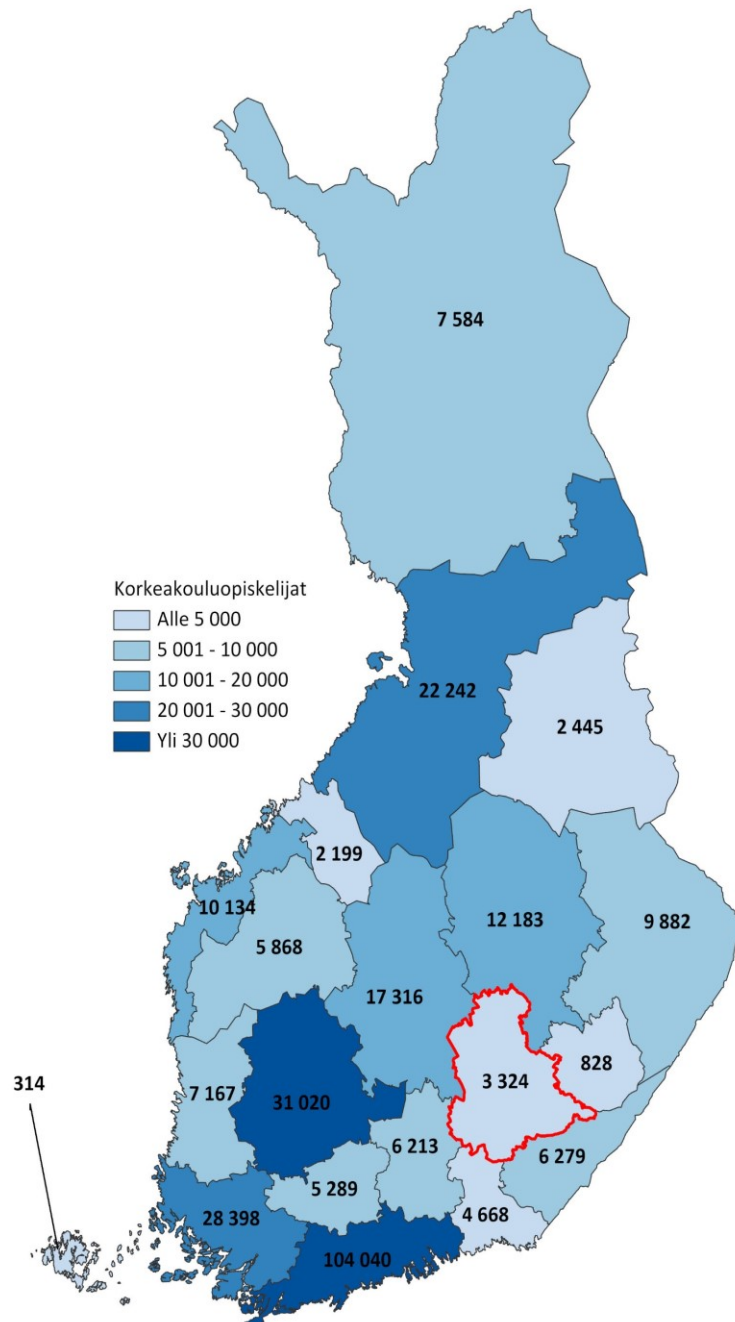

- *Kartoissa kuvataan tutkinnon suorittaneiden osuutta yli 20-vuotiaasta väestöstä vuonna 2017.*
- **Tutkinnon suorittaneiden osuus yli 20-vuotiaasta väestöstä oli koko maassa keskimäärin 77 prosenttia vuonna 2017.**
- Tutkinnon suorittaneiden yli 20-vuotiaiden osuus oli korkein Pirkanmaalla ja Uudellamaalla sekä alhaisin Ahvenanmaalla ja nykyisessä Etelä-Savossa.
- **Etelä-Savon 2021 tutkinnon suorittaneiden yli 20-vuotiaiden osuus oli 74,0 % vuonna 2017, joka oli 2:ksi alhaisin kaikkien maakuntien joukossa. Uudessa tilanteessa supistuneen Etelä-Savon osuus olisi 74,9 % ja Savonlinnan seudun 72,2 %.**
- Kaupungeittain ja kunnittain tarkasteltuna tutkinnon suorittaneiden yli 20-vuotiaiden osuus on korkein Mikkelissä (79,1 %) ennen Pieksämäkeä (73,6 %) ja Savonlinnaa (73,2 %).

Tutkinnon suorittaneiden osuus yli 20-vuotiaasta väestöstä Etelä-Savon kunnissa vuonna 2017

Korkeakouluopiskelijoiden määrä asuinmaakunnan mukaan vuonna 2019

- *Kartoissa kuvataan korkeakouluopiskelijoiden määrää asuinmaakunnan mukaan vuonna 2019: luku pitää sisällään kaikki ammatti- ja tiedekorkeakouluissa opiskelevat*

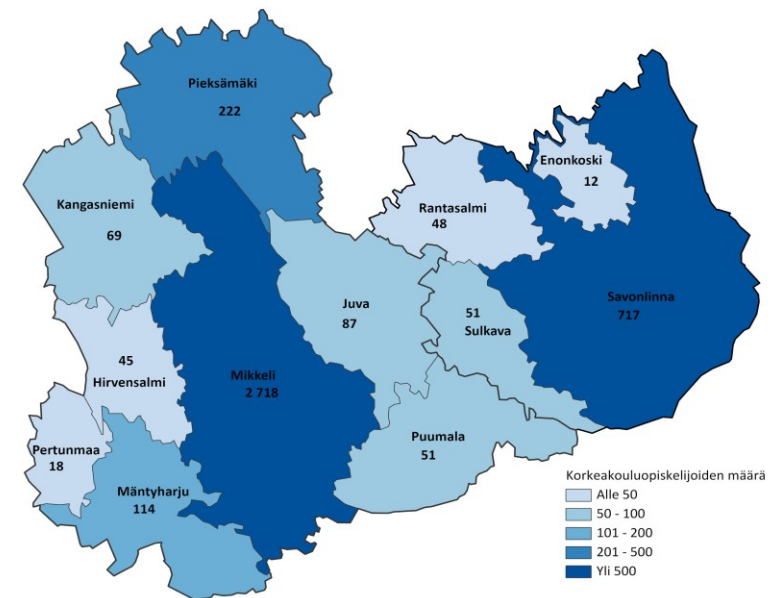
- **Korkeakouluopiskelijoita oli koko maassa yhteensä noin 293 400 vuonna 2019, joista 52,1 prosenttia opiskeli tiedekorkeakouluissa ja 47,9 prosenttia ammattikorkeakouluissa.**

- Korkeakouluopiskelijoita oli määrällisesti eniten Uudellamaalla ja Pirkanmaalla sekä vähiten Keski-Pohjanmaalla ja Kainuussa vuonna 2019.

- **Etelä-Savon 2021 alueella korkeakouluopiskelijoita oli yhteensä 4 152.** Uudessa tilanteessa supistuneessa Etelä-Savossa olisi 3 324 ja Savonlinnan seudulla 828 korkeakouluopiskelijää.

- Etelä-Savon kunnista eniten korkeakouluopiskelijoita oli luonnollisesti alueen kaupungeissa Mikkelissä (2718), Savonlinnassa (717) ja Pieksämäellä (222).

Korkeakouluopiskelijoiden määrä Etelä-Savon kunnissa vuonna 2019

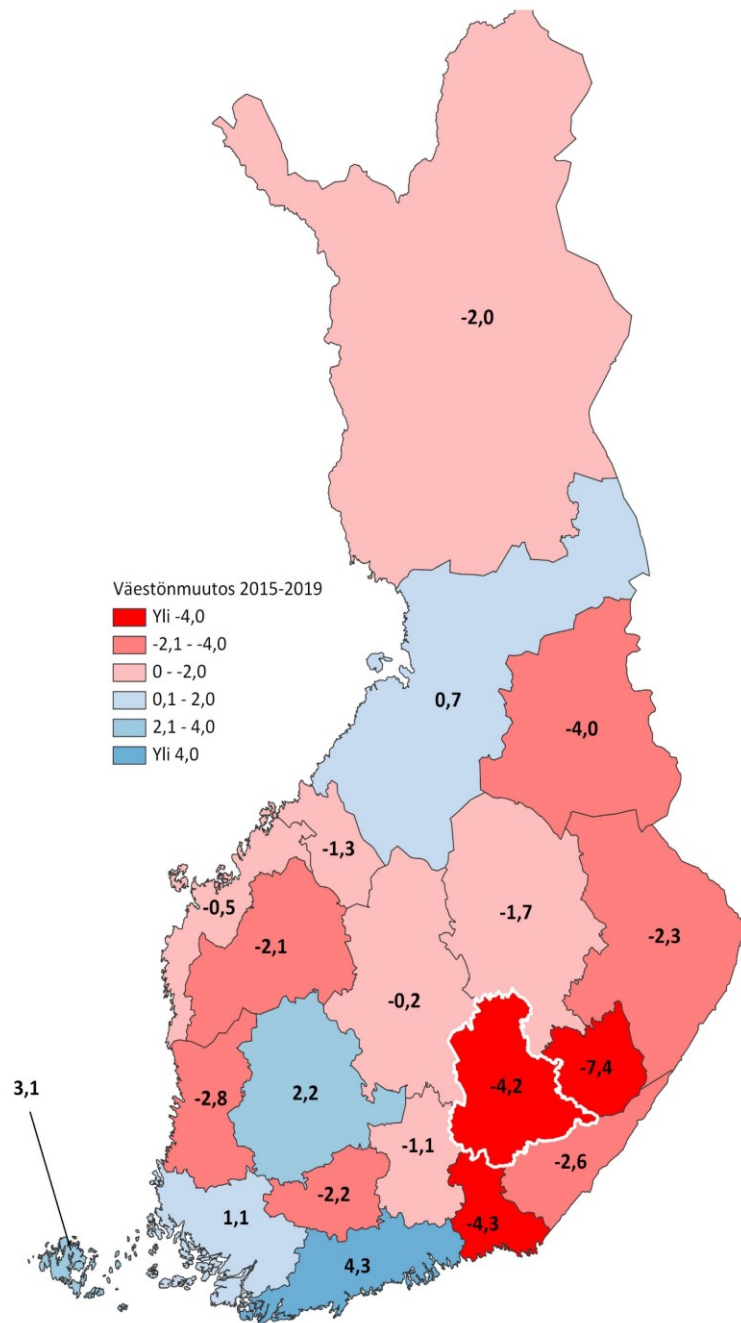

4. Demografiseen kilpailukykyyn liittyvät muuttujat

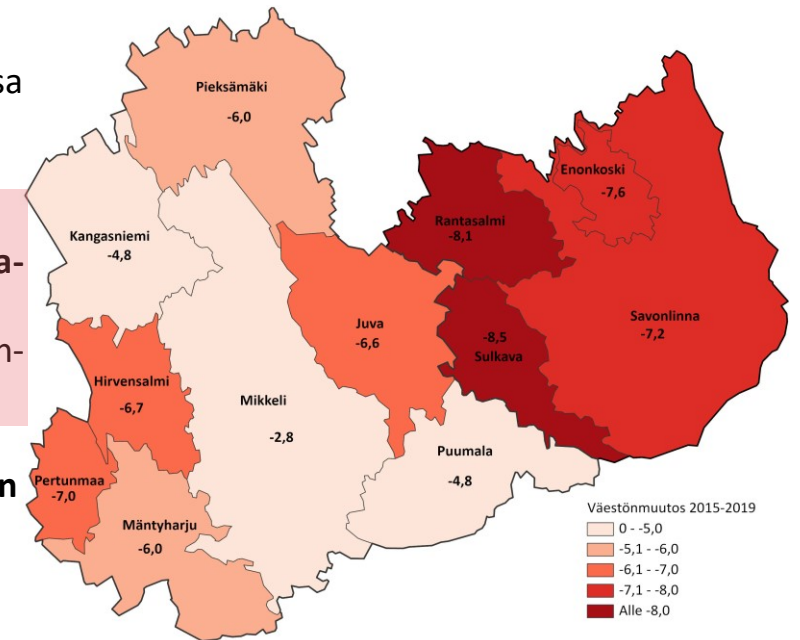

Väestönmuutos (%) viidessä vuodessa vuosina 2015-2019

- Kartoissa kuvataan väestönmuutosta vuosina 2015-2019: väestönmuutos sisältää kaikki väestönkehityksen osatekijät eli luonnollisen väestönlisäyksen, kuntien välisen nettomuuton ja nettomaahanmuuton.
- Väestönmuutos oli koko maassa keskimäärin -1,4 prosenttia vuosien 2015-2019 aikana.
- Väestö kasvoi suhteellisesti eniten Uudellamaalla ja Ahvenanmaalla sekä vähiten nykyisessä Etelä-Savossa ja Kymenlaaksossa vuosina 2015-2019.
- Etelä-Savon 2021väestönmuutos oli -5,2 % vuosien 2015-2019 aikana, joka oli negatiivisin kaikkien maakuntien joukossa. Uudessa tilanteessa supistuneen Etelä-Savon väestönmuutos olisi ollut -4,2 % ja Savonlinnan seudulla -7,4 %.
- Väestönmuutos oli negatiivinen kaikissa Etelä-Savon kunnissa vuosina 2015-2019. Väestö väheni suhteellisesti vähiten Mikkelissä (-2,8 %), Puumalassa (-4,8 %) ja Kangasniemellä (-4,8 %).

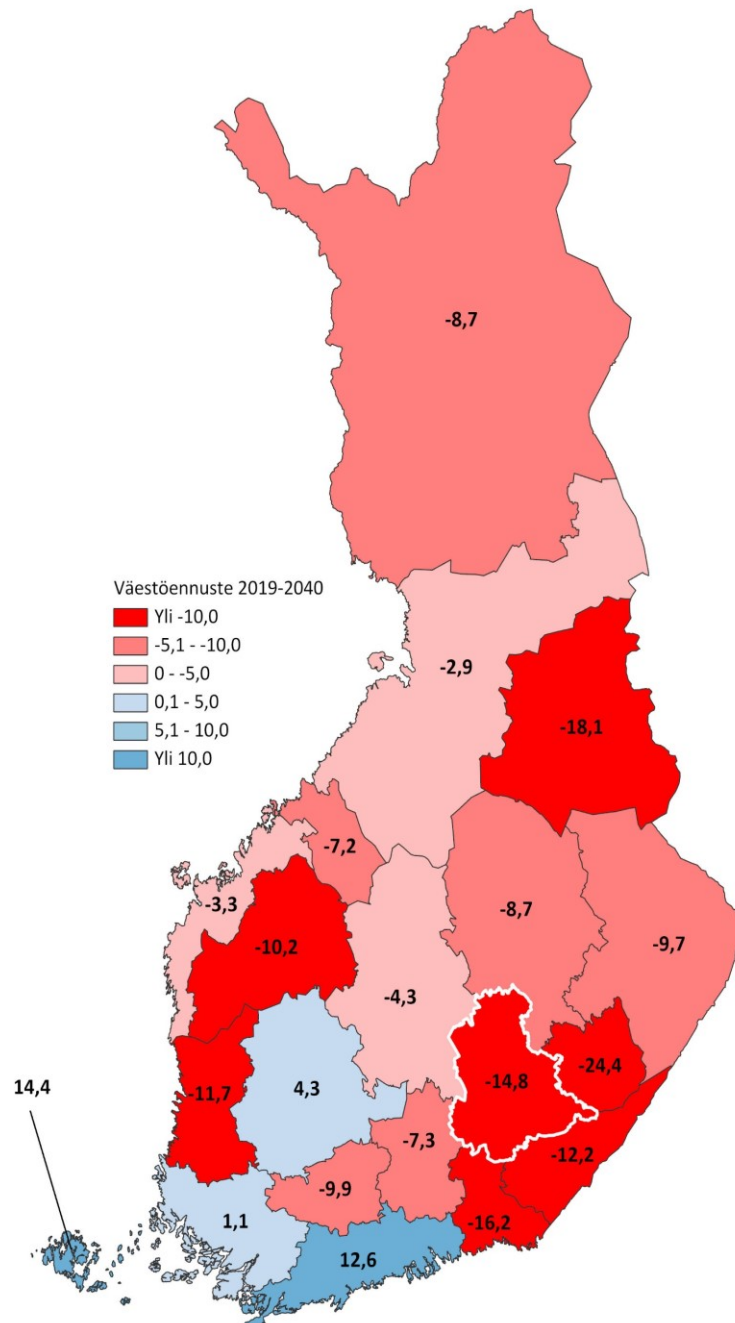

Väestönmuutos viidessä vuodessa Etelä-Savon kunnissa vuosina 2015-2019

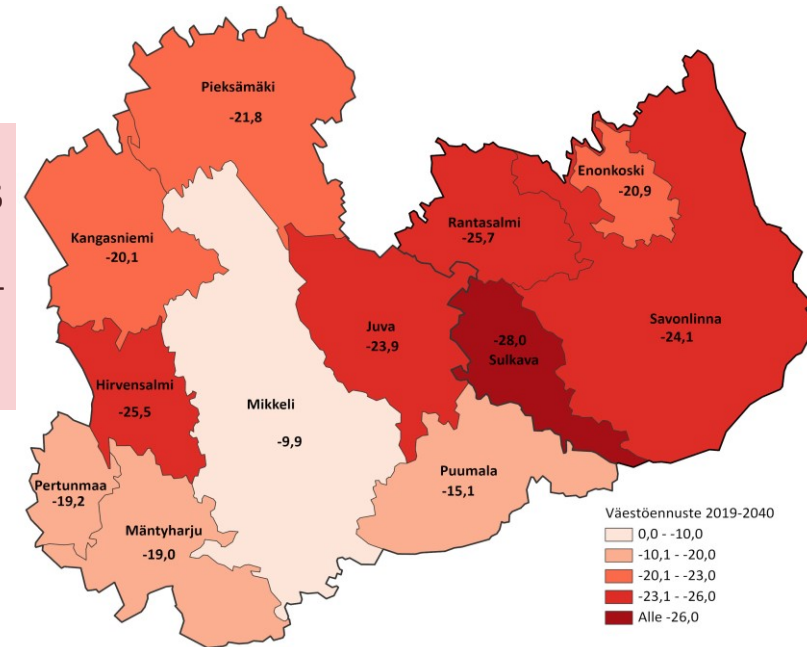

Väestöennuste vuosina 2019-2035

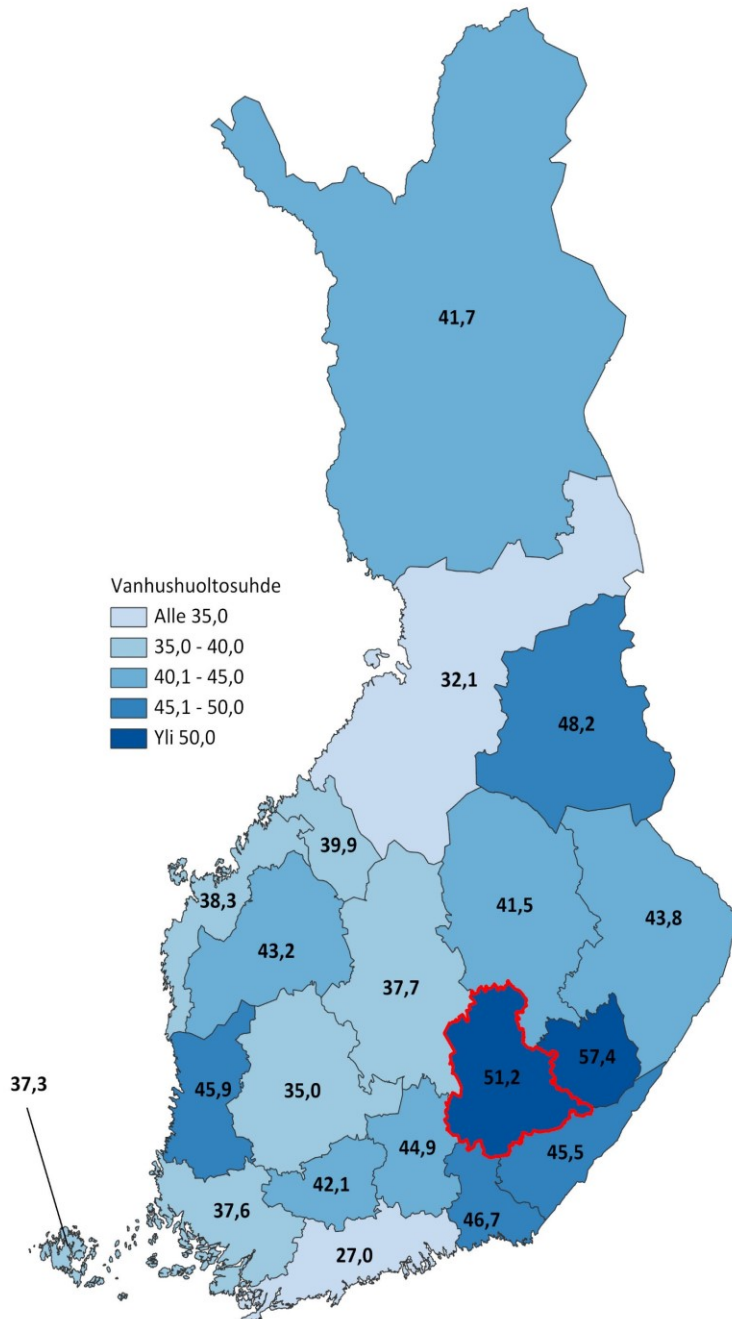
- *Kartoissa kuvataan Tilastokeskuksen väestöennustetta vuosiksi 2019-2035: väestöennuste pitää sisällään kaikki väestönkehityksen osatekijät.*
- **Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan väestö kasvaa koko maassa noin 32 000 henkilöllä (0,6 %) vuoteen 2035 mennessä.**
- Väestö kasvaa ennusteen mukaan suhteellisesti eniten Ahvenanmaalla ja Uudellamaalla sekä supistuu suhteellisesti eniten Kainuussa ja nykyisessä Etelä-Savossa.
- **Etelä-Savon 2021 väestö vähenee Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan -17,7 prosenttia vuoteen 2035 mennessä eli toiseksi eniten kaikkien maakuntien joukossa. Uudessa tilanteessa supistuneen Etelä-Savon väestö väheni -14,8 % ja Savonlinnan seudun -24,4 % vuoteen 2035 mennessä.**
- **Etelä-Savon väestö vähenee ennusteen mukaan kaikissa alueen kunnissa vuoteen 2035 mennessä. Väestö vähenee ennusteen mukaan suhteellisesti vähiten Mikkeliissä (-9,9 %), Puumalassa (-15,1 %) ja Mäntyharjulla (-19,0 %).**

Väestöennuste Etelä-Savon kunnissa vuosina 2019-2035

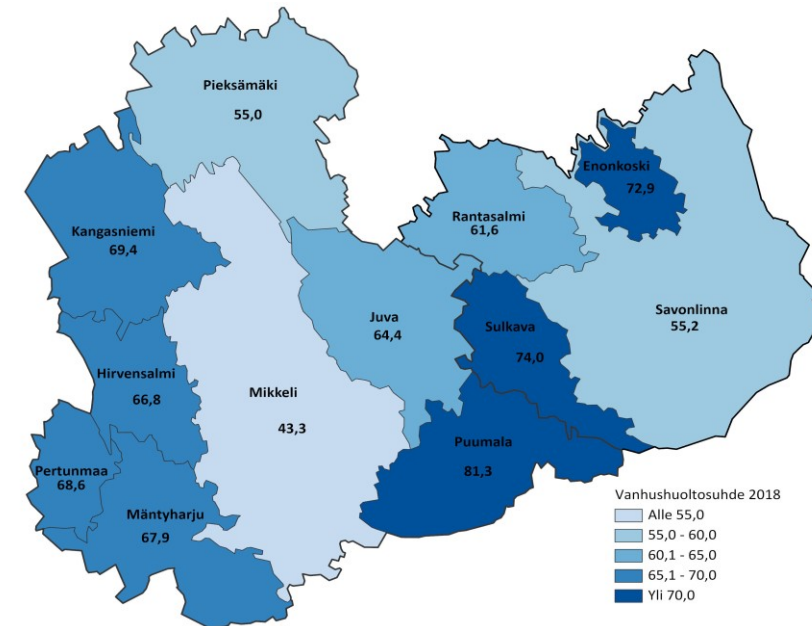

Vanhushuoltosuhte vuonna 2018

- *Kartoissa kuvataan vanhushuoltosuhdetta vuonna 2018: luku kertoo eläkeläisten (yli 64 vuotiaat) lukumäärän suhteessa työikäiseen väestöön (15–64). Mitä suurempi luku, sitä huonompi vanhushuoltosuhte.*
- **Koko maan vanhushuoltosuhte oli keskimäärin 41,9 vuonna 2018 eli 100 työikäistä henkilöä kohden koko maassa asui 41,9 eläkeläistä.**
- Vanhushuoltosuhte oli alhaisin Uudellamaalla ja Pohjois-Pohjanmaalla sekä korkein nykyisessä Etelä-Savossa ja Kainuussa.
- **Etelä-Savon 2021 vanhuushuoltosuhte oli 53,0 vuonna 2018, joka oli korkein kaikkien maakuntien joukossa. Uudessa tilanteessa supistuneen Etelä-Savon vanhushuoltosuhte olisi 51,2 ja Savonlinnan seudulla 57,4.**
- Kaupungeittain tarkasteltuna vanhushuoltosuhte oli alhaisin Mikkelissä (43,3) ennen Pieksämäkeä (55) ja Savonlinnaa (55,2). Kunnittain tarkasteltuna vanhushuoltosuhte oli korkein Puumalassa (81,3), Sulkavalla (74,0) ja Enonkoskella (72,9).

Vanhushuoltosuhte Etelä-Savon kunnissa vuonna 2018

Vieraskielisten osuus (%) väestöstä vuonna 2019

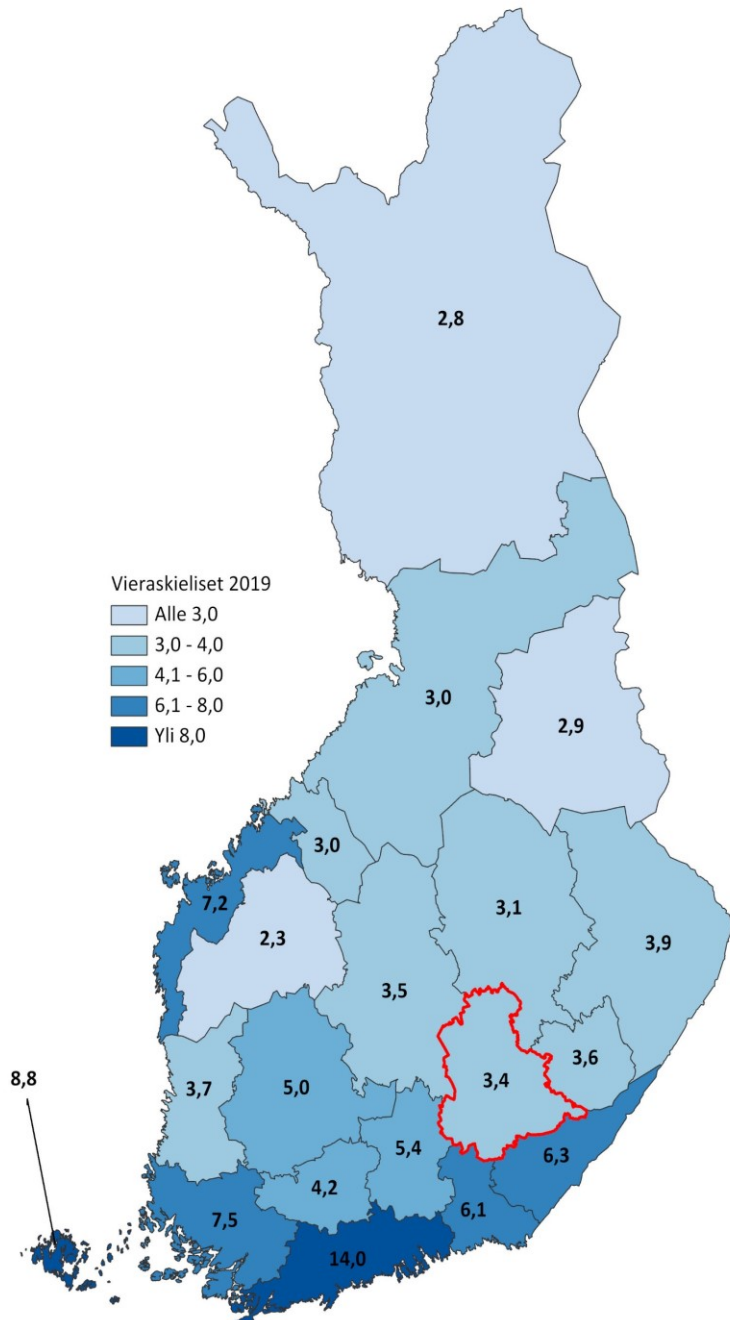
- Kartoissa kuvataan vieraskielisten osuutta alueittain vuonna 2019: vieraskielisillä tarkoitetaan muita kuin suomea, ruotsia tai saamea äidinkielenään puhuvia.

- Vieraskielisiä oli koko maassa yhteensä 412 600 vuonna 2019 eli 7,5 % väestöstä.

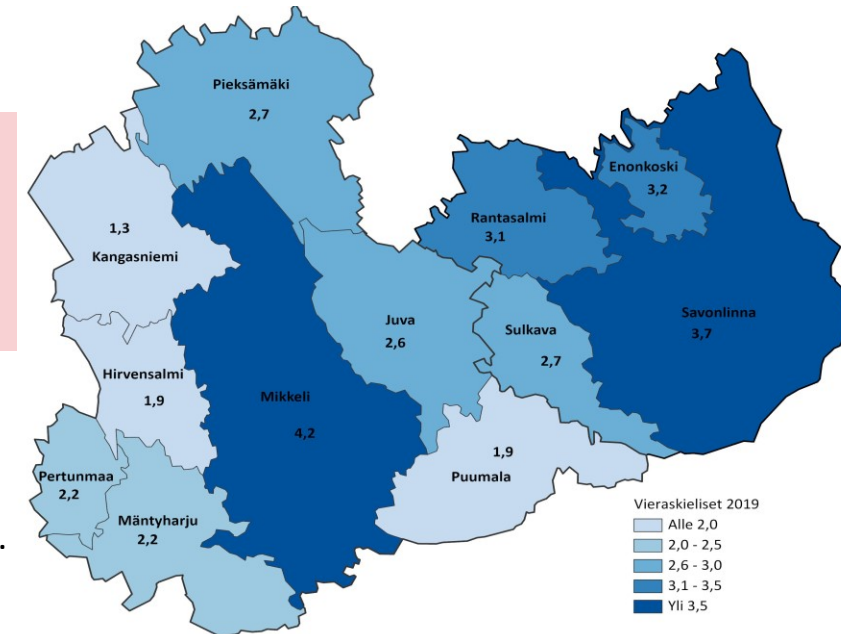
- Vieraskielisten osuus väestöstä oli korkein Uudellamaalla ja Ahvenanmaalla sekä alhaisin Etelä-Pohjanmaalla ja Lapissa vuonna 2019.

- **Etelä-Savon 2021 vieraskielisten osuus oli 3,4 prosenttia väestöstä, joka oli 12:nneksi eniten kaikkien maakuntien joukossa. Uudessa tilanteessa supistuneen Etelä-Savon vieraskielisten osuus olisi 3,4 % ja Savonlinnan seudulla 3,6 %**

- Vieraskielisten osuus jää kaikissa Etelä-Savon kunnissa selvästi alhaisemmaksi kuin keskimäärin koko maassa. Vieraskielisten osuus oli korkein Mikkelissä (4,2 %), Savonlinnassa (3,7 %) ja Enonkoskella (3,2 %).

Vieraskielisten osuus (%) Etelä-Savon kunnissa vuonna 2019

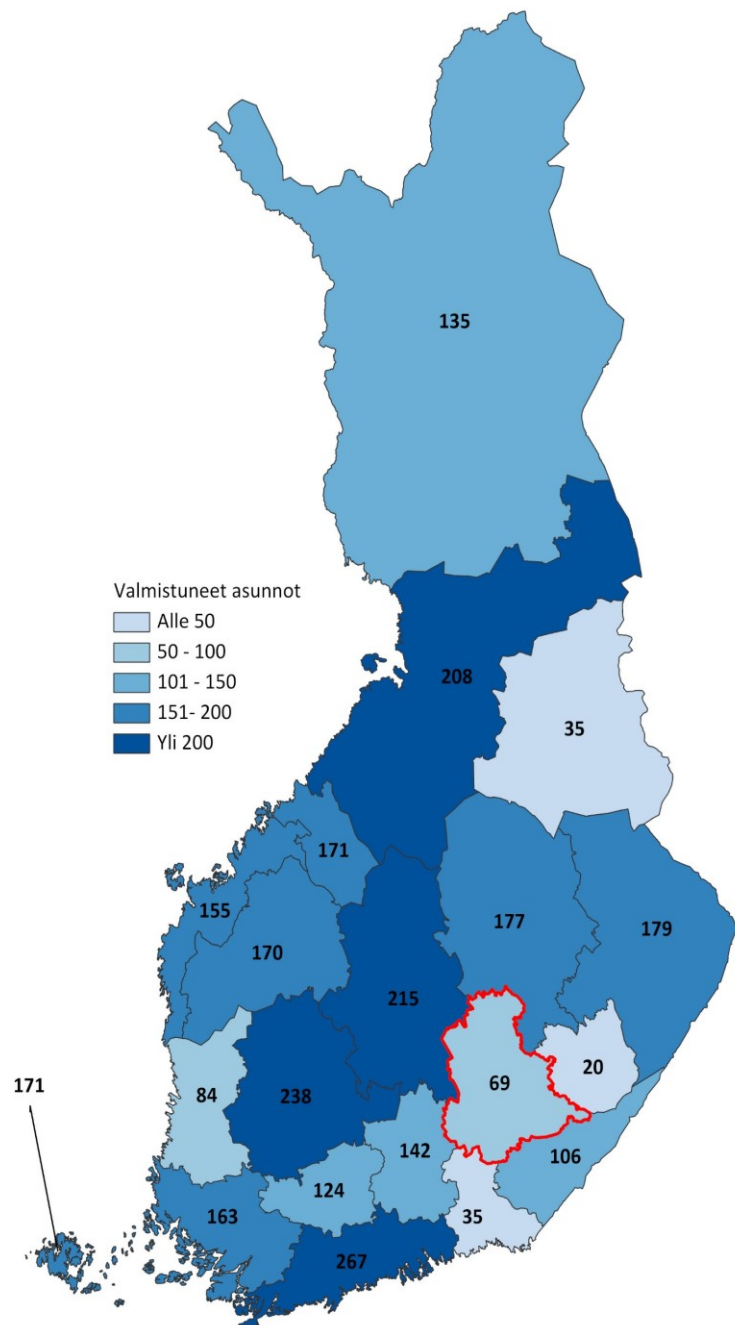

Valmistuneet asunnot 10 000 asukasta kohden vuosina 2016-2018

- Kartoissa kuvataan valmistuneiden asuntojen määrä 10 000 asukasta kohden vuosina 2016-2018: luvuissa ovat mukana kaikki asuinkäyttöön valmistuneet asunnot
- Valmistuneita asuntoja 10 000 asukasta kohden oli koko maassa yhteensä 143 vuosina 2016-2018 eli keskimäärin noin 47,7 asuntoa vuodessa.
- Valmistuneiden asuntojen määrä oli korkein suhteessa väestöpohjaan Uudellamaalla ja Pirkanmaalla sekä alhaisin Kymenlaaksossa ja Kainuussa.

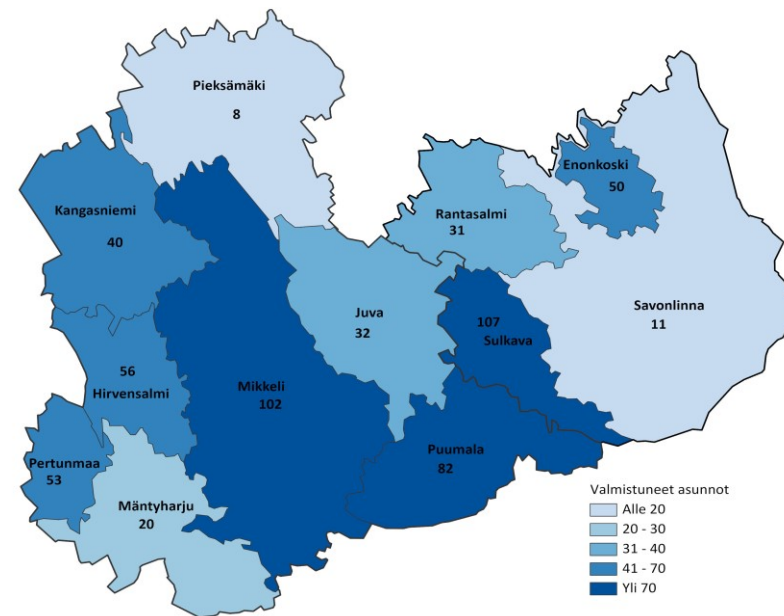
▪ **Etelä-Savon 2021 alueella asuntoja valmistui 10 000 asukasta kohden yhteensä 53 vuosina 2016-2018 eli keskimäärin 17,7 asuntoa vuodessa. Etelä-Savossa valmistui 3:nneksi vähiten uusia asuntoja väestöpohjaan suhteutettuna. Uudessa tilanteessa supistuneessa Etelä-Savossa valmistuisi yhteensä 69 asuntoa ja Savonlinnan seudulla yhteensä 20 asuntoa 10 000 asukasta kohden laskettuna.**

- Kaupungeittain tarkasteltuna eniten asuntoja valmistui Mikkelissä (102). Kunnittain tarkasteltuna eniten asuntoja valmistui Sulkavalla (107), Mikkelissä (102) ja Puumalassa (82).

Lähde: Tilastokeskus, rakentaminen; valmistuneet asunnot

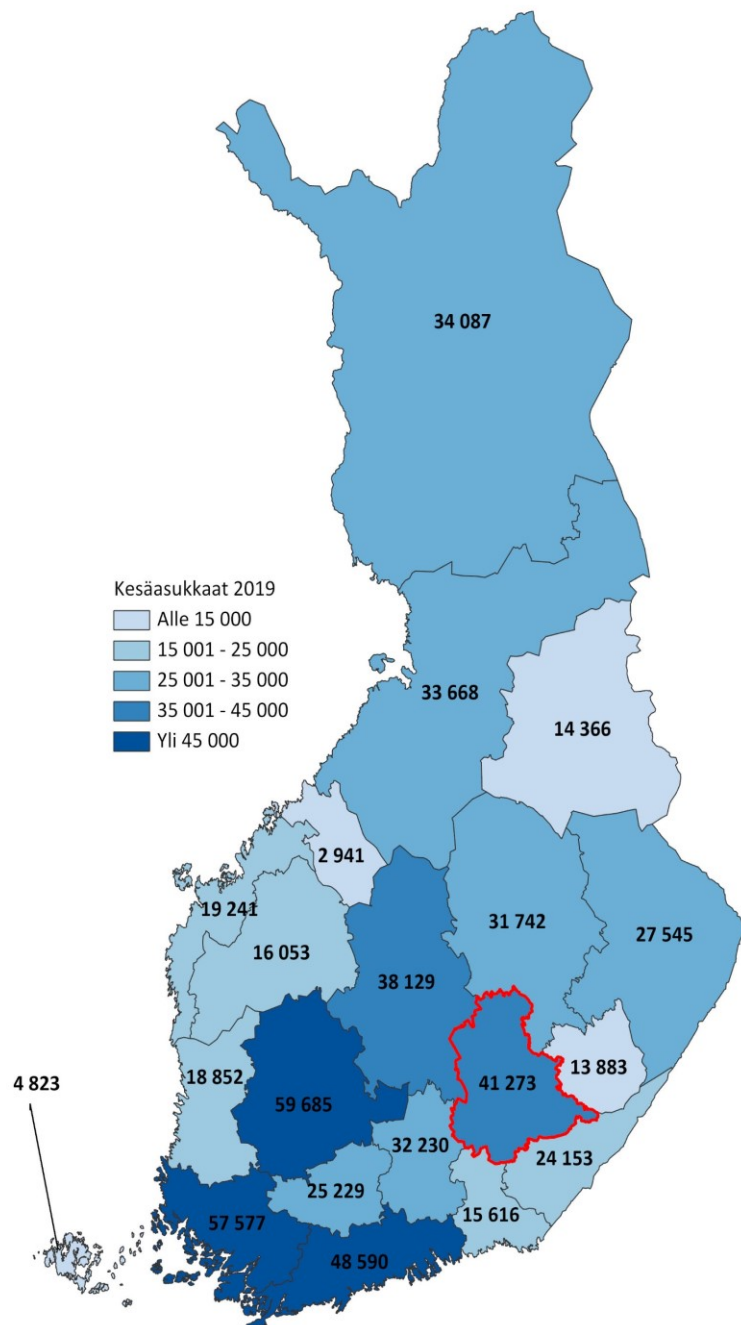
Valmistuneet asunnot 10 000 asukasta kohden Etelä-Savon kunnissa vuosina 2016-2018

Aluekehittämisen konsulttitoimisto

Kesäasukkaiden määrä vuonna 2019

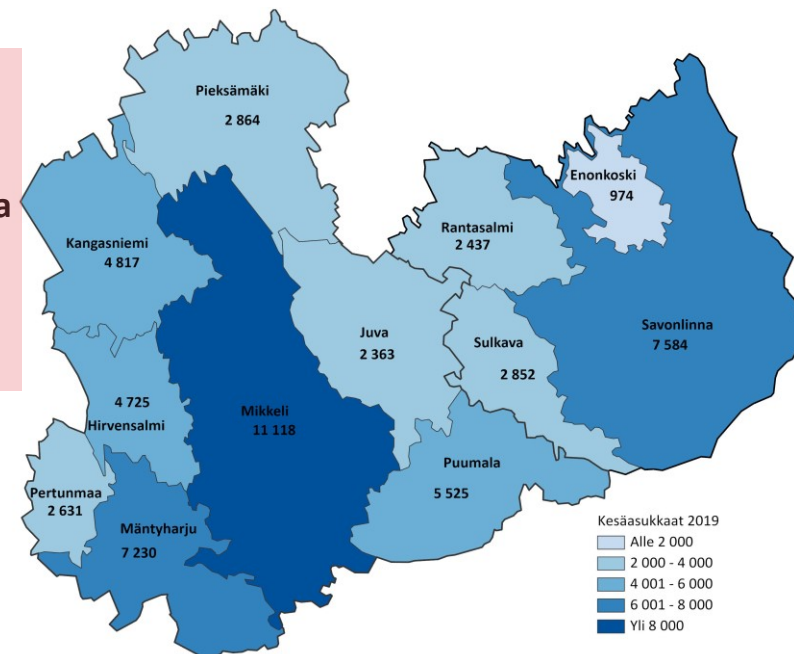
- Kartoissa kuvataan kesäasukkaiden määrää vuonna 2019: kesäasukkaiden lukumäärä lasketaan kesämökin omistajan asuntokunnan henkilöiden yhteismäärästä. Kesäasukkaiden lukumäärään ei ole laskettu mukaan henkilöitä, joiden kesämökki sijaitsee asuinkunnassa.
- **Koko maassa oli yhteensä noin 560 000 kesäasukasta vuonna 2019.** Kesäasukkaista oli määrällisesti eniten Pirkanmaalla ja Varsinais-Suomessa. Vähiten kesäasukkaita oli Ahvenanmaalla ja Keski-Pohjanmaalla.

- **Etelä-Savossa 2021 oli yhteensä noin 55 100 kesäasukasta eli lähes 40 % koko maakunnan väkiluvusta.** Etelä-Savossa oli määrällisesti 4:nneksi eniten kesäasukkaita ja suhteellisesti ylivoimaisesti eniten kaikista maakunnista. Uudessa tilanteessa supistuneessa Etelä-Savossa olisi 41 273 ja Savonlinnan seudulla 13 883 kesäasukasta.

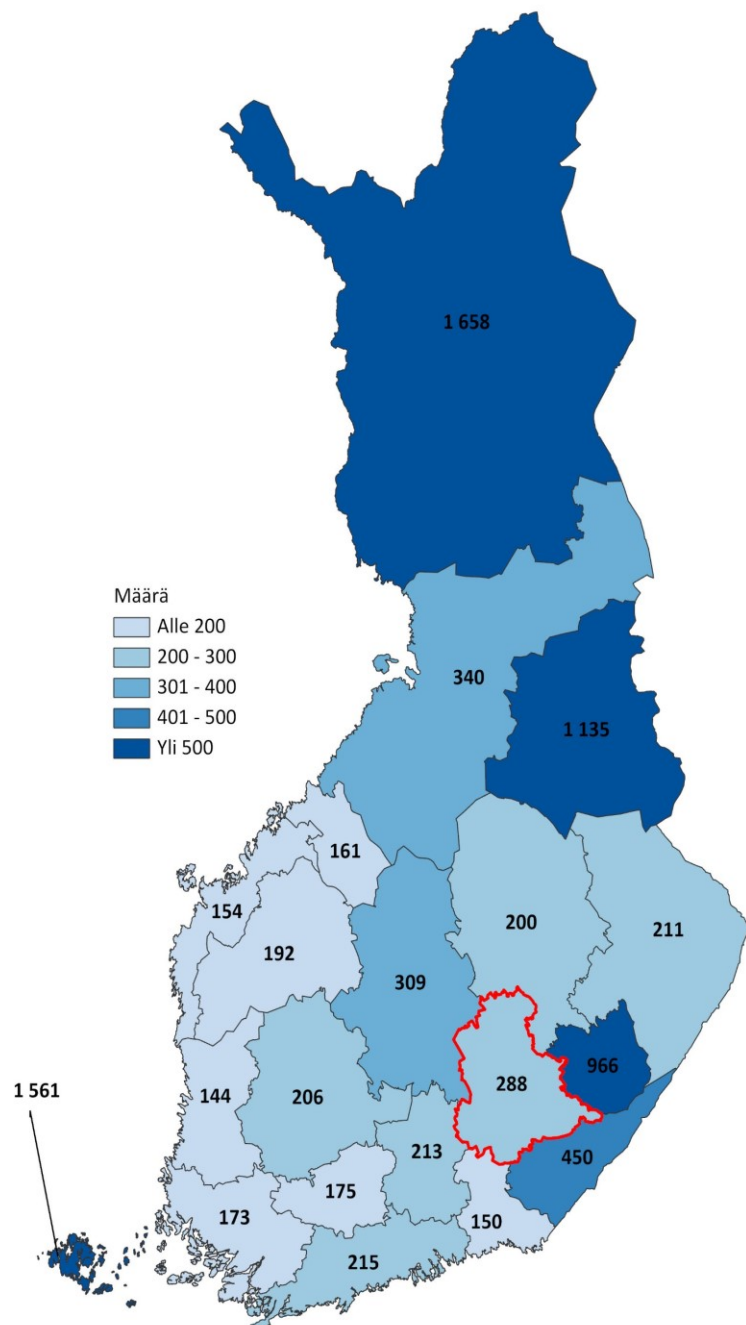
- **Etelä-Savossa oli määrällisesti eniten kesäasukkaita Mikkelissä (11 118), Savonlinnassa (7 584) ja Mäntyharjulla (7 230).** Mikkelissä oli kunnittain tarkasteltuna määrällisesti eniten kesäasukkaita koko maassa, Savonlinnassa 6:nneksi eniten, Mäntyharjulla 9:nneksi eniten, Puumalassa 15:nneksi eniten ja Kangasniemellä 23:nneksi eniten vuonna 2019.

Kesäasukkaat Etelä-Savon kunnissa vuonna 2019

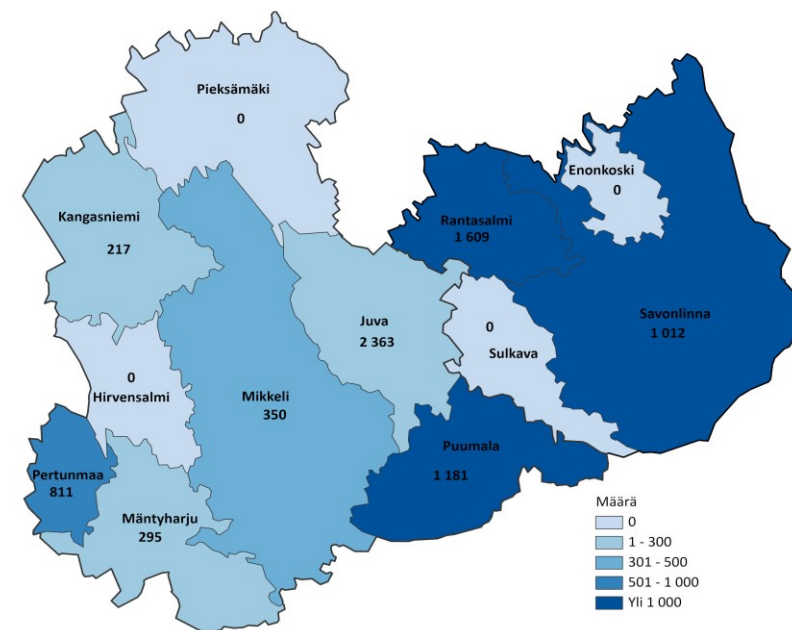
Majoitusliikkeiden kapasiteetti vuonna 2019

Kartoissa kuvataan majoitusliikkeiden vuoteiden lukumäärää 10 000 asukasta kohden vuonna 2019: luvuissa ovat mukana kaikki majoitusliikkeet.

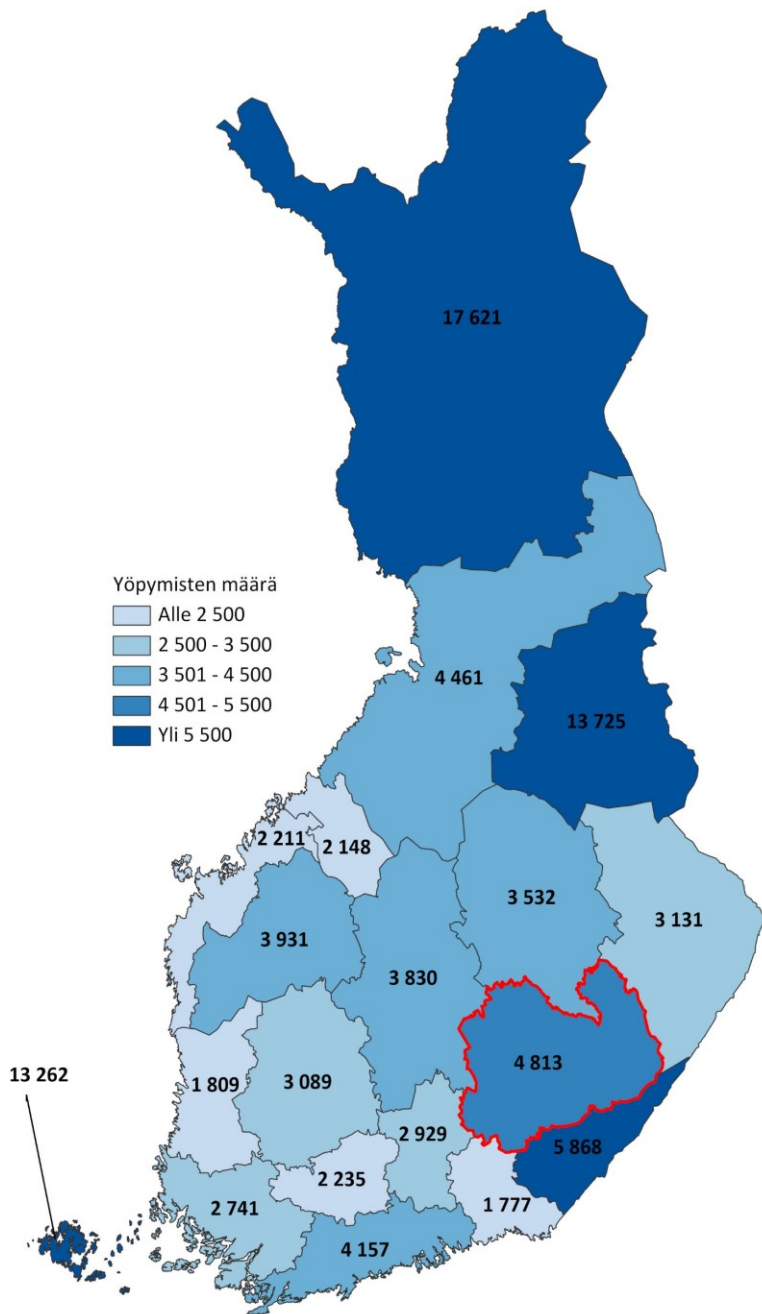
- **Koko maassa oli yhteensä noin 173 500 majoitusliikkeiden vuodetta eli keskimäärin 315 vuodetta 10 000 asukasta kohden vuonna 2019**
- Majoitusliikkeiden vuoteita oli väestöpohjaan suhteutettuna eniten Lapissa ja Kainuussa sekä vähiten Satakunnassa ja Kymenlaaksossa.
- **Etelä-Savossa 2021 oli 491 vuodetta 10 000 asukasta kohden eli keskimäärin kolmanneksen enemmän kuin koko maassa keskimäärin. Etelä-Savon majoituskapasiteetti oli 4:nneksi korkein suhteessa väestöpohjana kaikkien maakuntien joukossa. Uudessa tilanteessa supistuneessa Etelä-Savossa olisi 288 vuodetta ja Savonlinnan seudulla 966 vuodetta 10 000 asukasta kohden.**
- **Etelä-Savossa oli majoitusliikkeissä eniten vuoteita asukaslukuun suhteutettuna Rantasalmella (1609), Puumalassa (1181) ja Savonlinnassa (1012) vuonna 2019.**

Majoitusliikkeiden kapasiteetti 10 000 asukasta kohden Etelä-Savon kunnissa vuonna 2019

Majoitusliikkeiden yöpymisten määrä 1000 asukasta kohden vuonna 2019

Kartassa kuvataan majoitusliikkeiden yöpymisten määrää 1000 asukasta kohden laskettuna vuonna 2019: luvuissa ovat mukana kaikki majoitusliikkeet

- **Koko maassa tehtiin yhteensä noin 23,1 miljoonaa yöpymistä vuonna 2019 eli keskimäärin 4 199 yöpymistä 1000 asukasta kohden**
- Majoitusliikkeissä yövyttiin suhteessa väestöpohjaan eniten Lapissa ja Kainuussa sekä vähiten Kymen-laaksossa ja Satakunnassa vuonna 2019.
- **Etelä-Savossa 2021 tehtiin keskimäärin 4 813 yöpymistä 1000 asukasta kohden vuonna 2019 eli noin 15 % enemmän kuin keskimäärin koko maassa vuonna 2019**
- **HUOM! Majoitusliikkeiden yöpymistietoja ei ole saatavissa kaikista kunnista yhdenmukaisella tavalla, jonka vuoksi Etelä-Savon kuntien karttaa ei ole liitetty koko maan kartan oheen**

4. Yhteenveto ja päätelmät

YHTEENVETO

- 1. VERTAILUANALYYSIN KOHDE JA ANALYYSIN TOTEUTTAMINEN:** Vertailuanalyyssissä verrattiin Etelä-Savon maakunnan aluetaloudellista ja demografista kilpailukykyä muihin maakuntiin. Molempiin vertailuteemoihin valittiin kahdeksan avainmuuttujaa, joiden perusteella voitiin tehdä vertailevaa arviota alueiden aiemmasta ja nykyisestä kehityksestä sekä tehdä lähitulevaisuutta koskevia päätelmiä. **Analyyssin alueluokituksena käytettiin Etelä-Savon ja muiden maakuntien osalta hallinnollista aluejakoa 1.1.2021 alueluokituksen mukaisesti.** Tämä tarkoitti nykyisen 14 kunnan Etelä-Savon sijaan 12 kunnan muodostamaa kokonaisuutta (Heinävesi ja Joroinen vaihtavat maakuntaa vuoden 2020 jälkeen). **Lisäksi vertailuanalyyssissä tarkasteltiin vaihtoehtoista tulevaisuustilannetta, jossa Mikkelin ja Pieksämäen seudun kahdeksan kuntaa muodostavat ns. supistuneen Etelä-Savon ilman neljää Savonlinnan seudun kuntaa.** Vertailuanalyyssin tulokset esitetään teema- ja muuttujakohtaisesti sekä koko maan kartan että Etelä-Savon kunnat (1.1.2021 alueluokitus) käsittävän pienemmän kartan avulla. Jokaisen muuttujan yhteyteen on kerätty tärkeimmät nostot, jossa kerrotaan mitä muuttuja kuvaa, esitetään koko maan tilannekuva ja Etelä-Savon kannalta muutos nykytilanteen ja uuden tilanteen (Etelä-Savon pristoutuminen) välillä.
- 2. ETELÄ-SAVO ALUETALOUDELLINEN KILPAILUKYKY TULOSTEN PERUSTEELLA:** Etelä-Savon aluetaloudellista kilpailukykyä muihin maakuntiin ja alueen sisällä verrattiin kahdeksan avainmuuttujan avulla, jotka liittyivät alue- ja kuntatalouteen, työllisyys- ja työpaikkakehitykseen ja koulutukseen. Etelä-Savon BKTA oli 3:nneksi alhaisin maakuntien joukossa. Erot olivat suuret Etelä-Savon sisällä, sillä Mikkelin seudun BKTA asukasta kohden oli noin 5000 euroa korkeampi kuin Pieksämäen ja Savonlinnan seuduilla. Etelä-Savon kuntatalouden tunnusluvut olivat maakuntien keskitasoa: kunnallisverotettavat tulot olivat 11:nneksi korkeimmat ja konsernin lainakanta 9:nneksi alhaisin maakuntien joukossa. Savonlinnan seudun kuntatalouden tunnusluvut olivat hieman paremmat kuin muun Etelä-Savon alueella. Työllisyys- ja työpaikkakehitystä verrattiin kolmen muuttujan avulla. Etelä-Savon työllisyysaste oli 12:nneksi korkein, mutta työpaikkamuutos viimeisen viiden vuoden aikana oli 2:ksi alhaisin ja avoimen sektorin osuus kaikista työpaikoista 3:nneksi alhaisin kaikista maakunnista. Savonlinnan seudun työllisyysaste ja työpaikkamuutos olivat negatiivisempia kuin muualla Etelä-Savossa. Sen sijaan Savonlinnan seudun avoimen sektorin osuus kaikista työpaikoista oli selvästi muuta Etelä-Savoa korkeampi. Etelä-Savossa tutkinnon suorittaneiden osuus oli 2:ksi alhaisin maakuntien joukossa.
- 3. ETELÄ-SAVO DEMOGRAFINEN KILPAILUKYKY TULOSTEN PERUSTEELLA:** Etelä-Savon demografista kilpailukykyä verrattiin myös kahdeksan avainmuuttujan avulla, jotka liittyivät menneeseen ja tulevaan väestönkehitykseen, väestörakenteeseen, asuntotuotantoon, kesäasukkaiden määrään ja majoituskapasiteettiin. Etelä-Savon demografiset tunnusluvut ovat erittäin heikot. Väestönmuutos oli viimeisen viiden vuoden aikana negatiivisin ja tulevan kehityksen ennakoitaan olevan toiseksi negatiivisin kaikkien maakuntien joukossa. Vanhushuoltosuhte on korkein kaikista maakunnista. Vieraskielisten osuus väestöstä on kaksi kertaa alhaisempi kuin koko maan keskiarvo, mutta silti korkeampi kuin kuudessa muussa maakunnassa. Etelä-Savon sisällä demografiset tunnusluvut ovat heikommat Savonlinnan seudulla kuin muualla Etelä-Savossa. Valmistuneiden asuntojen määrä oli 3:nneksi alhaisin suhteessa väestöpohjaan kaikkien maakuntien joukossa. Varsinkin Savonlinnan seudulla asuntotuotanto oli erittäin vähäistä. Sen sijaan kesäasukkaiden suhteen Etelä-Savo on ylivoimainen kärkimaakunta koko maassa: alueella on määrällisesti 4:nneksi eniten kesäasukkaita ja suhteellisesti ylivoimaisesti eniten. Majoituskapasiteettia alueella on 4:nneksi eniten kaikkien maakuntien joukossa. Savonlinnan seudun majoituskapasiteetti on selvästi muuta Etelä-Savon maakuntaa suurempi. Yöpymisten määrässä alue sijoittui 5:nneksi suhteessa väestöpohjaan.

PÄÄTELMÄT 1 (2)

I. ALUETALOUDELLINEN JA DEMOGRAFINEN HAAVOITTUVUUS: Etelä-Savon kilpailukyky on keskitasoa tai keskitasoa heikompi useilla aluetaloudellisilla tunnusluvuilla, ja varsinkin väestö- ja ikärakenteeseen liittyvillä demografisilla tunnusluvuilla 19 maakunnan joukossa. Etelä-Savon positio on jo nykyiselläkin aluejaolla haavoittuva esimerkiksi sekä alueen teollisuus- ja vientiosuuden että väestö- ja työpaikkamäärän näkökulmasta suhteessa kaikkiin maakuntiin. Etelä-Savo on nykyisellä alueluokituksella viidenneksi pienin maakunta väestö- ja työpaikkamäärältään. Jos Savonlinnan seutu irtautuisi alueesta, Etelä-Savoon jäisi vain kahdeksan kuntaa, jolloin alueen väestö- ja työpaikkamäärä olisi neljänneksi alhaisin maakuntien joukossa. Supistunut Etelä-Savo olisi alueiden välisessä kilpailussa alueen koon ja merkityksen näkökulmista muutoksen jälkeen jopa entistä haavoittuvaisempi keskeisten aluetaloudellisten ja demografisten tunnuslukujen osalta suhteessa muihin maakuntiin. Lisäksi muutos ei voisi olla de facto vaikuttamatta alueen ulkoisiin vaikuttamismahdollisuuksiin, edunajamiseen ja ulkoiseen mainekuvaan. Sen sijaan sisäisesti tarkasteltuna useimmat supistuneen Etelä-Savon aluetaloudelliset ja demografiset tunnusluvut olisivat suhteellisesti nykyistä vahvemmat: erityisesti aluetalouteen, työllisyyden ja työpaikkakehitykseen sekä väestö- ja ikärakenteeseen liittyvät tunnusluvut. Muutos voisi

toteutuessaan vahvistaa ja korostaa alueen suurimman keskuksen Mikkelin asemaa maakuntakeskuksena ja keskuskaupunkina.

II. SOTE-PÄÄTÖS VOI AVATA PANDORAN LIPPAAN PAIKALLISELLA, ALUEELLISELLA JA KANSALLISELLA TASOLLA: Savonlinnan seudun irtautuminen nykyisestä Etelä-Savon maakunnasta liittyy suoraan vain sote-uudistukseen, mutta vaikuttaisi kuitenkin toteutuessaan nykyisen Etelä-Savon alueella kaikkiin olemassa oleviin hallinnollisiin aluejakoihin sekä yhteistyö- ja sopimusrakenteisiin puhumattakaan henkisistä vaikutuksista alueen tulevaisuuskannalta. Muutos ei välttämättä vaikuttaisi suoraan eikä välittömästi Etelä-Savon maakunnan säilymiseen itsenäisenä, mutta keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä muutoksen vaikutusta lienee mahdoton eksaktisti arvioida. On selvää, että päätös tulisi heijastumaan ensivaiheessa alueellisesti ja konkreettisesti eri viranomaisten hallinnollisiin aluejakoihin ja sitä kautta alueen asukkaiden, yritysten ja yhteisöjen toiminnalliseen suuntautumiseen. Ennakoimattomat vaikutukset liittyvät päätöksen aiheuttamiin lumipallovaikutuksiin jäljelle jäävälle supistuneen Etelä-Savon alueella ja muille alueille koko maassa. Usean muunkin maakunnan raja-alueilla voisi syntyä osaoptimointiin liittyvää halua ja tarvetta tarkastella uusin perustein maakunnalliseen tai hallinnolliseen

aluejakoon liittyviä kysymyksiä. Toisaalta yhtenä näkökulmana voi nostaa esiin myös sen mahdollisuuden, että Savonlinnan seudun irtautuminen voisi tehdä jäljelle jäävästä Etelä-Savon maakunnasta nykytilanteeseen verrattuna entistä kompaktimman, yhtenäisemmän ja eheämmän kokonaisuuden. Muutos oletettavasti korostaisi ja jopa vahvistaisi ESSOTE:n kaltaisen alueellisen toimijan roolia ja merkitystä vaikutavien alueellisten toimintamallien ja toimintojen edistämisessä. On puhtaasti näkökulmakysymys, onko nykyinen hallinnollinen maakunta elinvoimaisempi kuin olisi nykyistä pienempi mutta monin eri tavoin yhtenäisempi maakunta?

PÄÄTELMÄT 2 (2)

III. ETELÄ-SAVON TILANTEEN TAUSTALLA ON USEITA RISTIKKÄIN MENEVIÄ PERUSTELTUJA ETUJA:

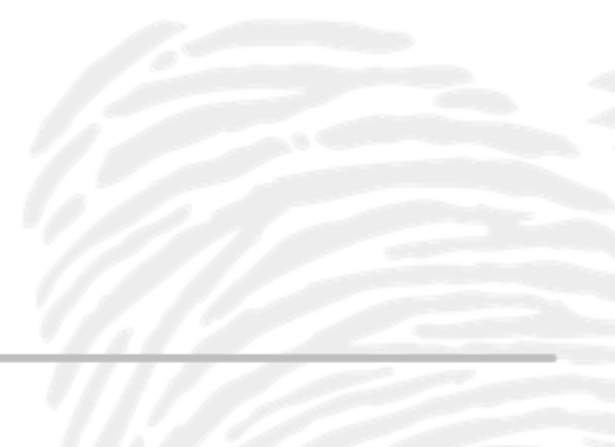
Etelä-Savon kohdalla ovat usealla eri tavalla ristikkäin paikallinen, alueellinen ja kansallinen kokonaisuus. Savonlinnan seudun kunnat ovat ilmaisseet tahtonsa siirtyä toiseen sairaanhoitopiiriin, jonka avulla alue uskoo turvaavansa paremmin tulevien sote-palveluiden tason ja resurssit. Motiivi on perusteltu Savonlinnan seudun näkökulmasta, mutta nykyisen Etelä-Savon alueen näkökulmasta muutoksen koetaan vaarantavan yhtä perustellusti aseman itsenäisenä maakuntana tai asettavan sen tulevan aseman kriittiseksi. Ristikkäiset edut kytkeytyvät mitä suurimmassa määrin sairaaloiden alueelliseen ja paikalliseen merkitykseen sekä alueelliseen työnjakoon. Keskussairaalat tuottavat suurina yksikköinä ja keskittyminä positiivisia kerrannaisvaikutuksia sijaintipaikkakunnilleen ja niiden lähialueille. Sairaalan tuottamia vaikutuksia on mahdollista tarkastella sekä sisäisen ja ulkoisen elinvoiman että työllisyyden näkökulmasta. Sairaalat ovat omalla alueellaan suurimpia tai suurempien joukossa olevia työllistäjiä, joiden henkilöstön osaamistaso on korkea. Työllisyysvaikutukset ovat suoria ja epäsuoria. Sairaaloiden henkilöstöstä suurin osa asuu sijaintipaikkakunnalla tai lähialueen kunnissa, jolloin verotulo- ja ostovoimavaikutukset ovat alueen kannalta huomattavat. Sairaalan välillisiä

työllisyysvaikutuksia voidaan tarkastella kerrannais- ja johdannaisvaikutusten kautta. Kerrannaisvaikutukset ovat työpaikoista aiheuttuvia työllisyysvaikutuksia alueelle hankintojen kautta ja johdannaisvaikutukset työllistyneiden henkilöiden kulutukseen aiheuttamia lisäyksiä alueella. Johdannaisvaikutuksissa keskimäärin kolme työllistynyttä henkilöä työllistää yhden lisää palkan kulutuksen kautta. Sairaalat käyttämistä palvelujen ostoista ja/tai hankinnoista merkittävä osa kohdistuu sijaintipaikkakunnalle tai sen läheisyyteen. Sairaalan työpaikkojen ja elinvoimavaikutusten tarkastelu vaatii perusteellista tietopohjaa ja analysointia, jonka jälkeen työllisyys- ja elinvoimavaikutuksista on mahdollista tehdä luotettavia päätelmiä.

ETELÄ-SAVON

elinvoimatarkastelu

Sisältö

1. Tausta
2. Maakuntajakolain kriteerit
3. Väkiluvun kehitys
4. Aluekehittäminen ja EU-rahoitus
5. Elinkeinot ja järjestötoiminta
6. Koulutus- ja TKI-toiminta
7. Liikenne
8. Yhteenveto
9. Lähteet

Tausta

Valtioneuvosto on hyväksynyt kuntien tekemät maakuntien vaihdoksen esitykset 29.8.2019. Tämän myötä Heinävesi liittyy vuoden 2021 alusta Etelä-Savosta Pohjois-Karjalaan ja Joroinen liittyy Etelä-Savosta Pohjois-Savoon.

Heinävesi perusteli maakunnan vaihdosta muun muassa sillä, että se katsoo muodostavansa Pohjois-Karjalan kuntien kanssa toiminnallisen kokonaisuuden ja myös taloudellisen suunnan ja asioinnin katsotaan olevan Pohjois-Karjalaan päin. Erikoistavaroiden osalta Heinävesi katsoo suuntautuvansa Joensuuhun. Työssäkäynnin, elinkeinoelämän tai yhdistystoiminnan osalta kunta ei kuitenkaan katso suuntautuvansa erityisesti mihinkään suuntaan.

Joroinen taas suuntautuu kokonaisuudessaan Pohjois-Savoon työssäkäynnin, asioinnin, yhdyskuntarakenteen ja kunnan yhteistyön osalta. Joroinen kuuluu Etelä-Savon sairaanhoitopiiriin erikoissairaanhoidon osalta, mutta käytännössä palveluja saadaan Varkauden sairaalasta. Maaseututoimen järjestämysyhteistyö suuntautuu Etelä-Savoon. Tilanteissa, joissa Joroinen päättää itse suuntautumisesta, suuntautuu kunnan yhteistyö enemmän Pohjois-Savoon kuin Etelä-Savoon. Elinkeinoelämän toimeliaisuus suuntautuu myös ainakin jollain tasolla Pohjois-Savoon. Murteelta Joroinen kuuluu Pohjois-Savon murrealueeseen.

On ehdotettu, että Savonlinnan seutu siirtyisi osaksi Pohjois-Savoa sotessa, mutta muutos tulisi koskemaan myös maakunnan liittoja, ELY-keskuksia, käräjäoikeuksien tuomiopiirejä ja eduskuntavaalien vaalipiirejä. Kaikki Savonlinnan seutukunnan kunnat ovat ilmoittaneet haluavansa Pohjois-Savon soteen.

Tässä työssä tarkastellaan kahta skenaariota elinvoimavaikutusten näkökulmasta, joista ensimmäisessä Heinävesi ja Joroinen ovat irronneet Etelä-Savosta ja toisessa skenaariossa Etelä-Savosta ovat irronneet Heinäveden ja Joroisen lisäksi myös koko Savonlinnan seutukunta. Elinvoimavaikutuksia tarkastellaan eri näkökulmista, kuten aluekehittämisen, EU-rahoituksen, elinkeinojen, koulutuksen ja liikenteen kannalta. Nämä luovat hyvän kuvan alueen elinvoimasta ja tuottavat tietoa sekä auttavat muodostamaan kuvan Etelä-Savosta 2021 sekä supistuneesta Etelä-Savosta.

Skenaarioalueet ovat:

- **Etelä-Savo 2021:** Enonkoski, Hirvensalmi, Juva, Kangasniemi, Mikkeli, Mäntyharju, Pertunmaa, Pieksämäki, Puumala, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava (12 kuntaa)
- **Supistunut Etelä-Savo:** Hirvensalmi, Juva, Kangasniemi, Mikkeli, Mäntyharju, Pertunmaa, Pieksämäki ja Puumala (8 kuntaa)

Maakuntajakolain kriteerit maakunnan vaihdoksessa

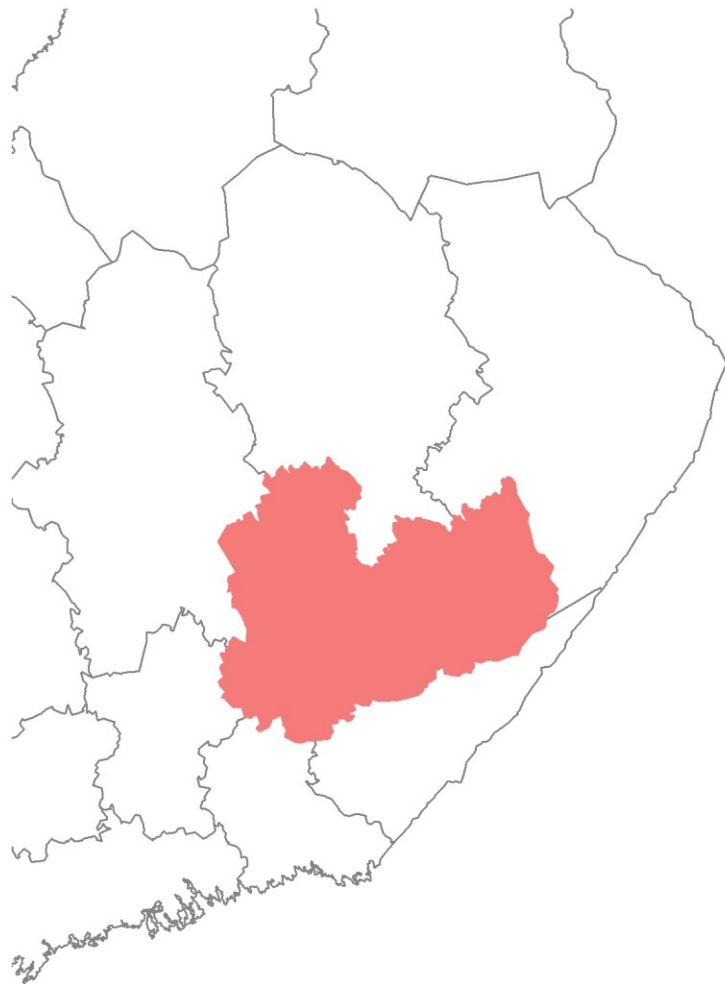
Yleiset maakunnan alueen määrittämisessä käytettävät keskeiset kriteerit ovat maakuntajakolain perustelujen (HE 169/1997) mukaisesti asiointi- ja palveluyhteydet, työssäkäyntiliikenne, kuntien yhteistoiminta, laaja-alueisiin kuntayhtymiin kuuluminen, elinkeinoelämän yhteydet, kulttuuri- ja historialliset perinteet sekä yhdistystoiminta.

Maakuntajakolaissa (1159/1997) säädetään maakuntajaosta. Maakunnaksi katsotaan sellainen alue, johon kuuluvat kunnat muodostavat toiminnallisesti ja taloudellisesti sekä alueen suunnittelun kannalta tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden (lain 1 § :n 1 momentin mukaan). Toisen momentin mukaan maakuntien lukumäärästä, alueista ja nimistä päättää valtioneuvosto, kuultuaan asianomaisien maakuntien liittoja ja kuntia.

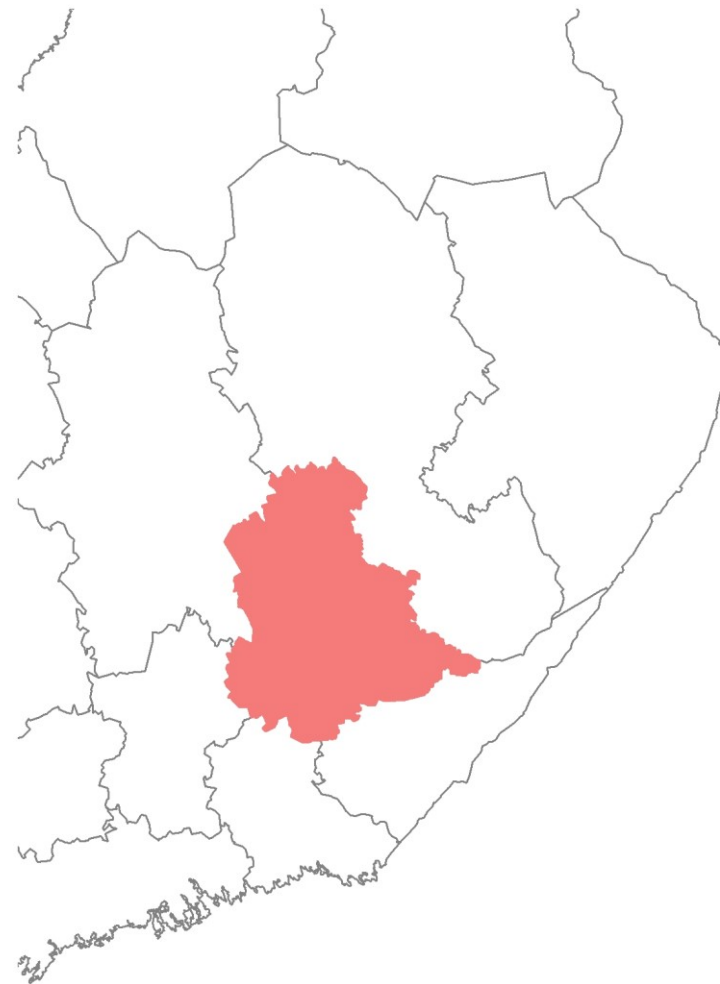
Maakuntajaon muutokset tarkoittavat tyypillisesti hallinnollisia toimia EU-ohjelmatyössä. Tämän vuoksi maakuntia ei yleensä muuteta kesken ohjelmakautta. Käräjäoikeuksien tuomiopiirit määritellään myös jatkossa maakuntajaon mukaan (HE 270/2016 vp) ja maakuntajako vaikuttaa käräjäoikeuksien tuomiopiirien erikoistehtäviin sekä hovioikeuksien tuomiopiireihin.

Vaalipiirijako noudattaa maakuntien rajoja ja yhdessä vaalipiirissä voi olla useampia maakuntia. Koska maakuntajako vaikuttaa hallinnolliseen jaotukseen sekä vaalipiireihin, korostuu tässä maakuntajaon pysyvyyden merkitys.

Etelä-Savo 2021

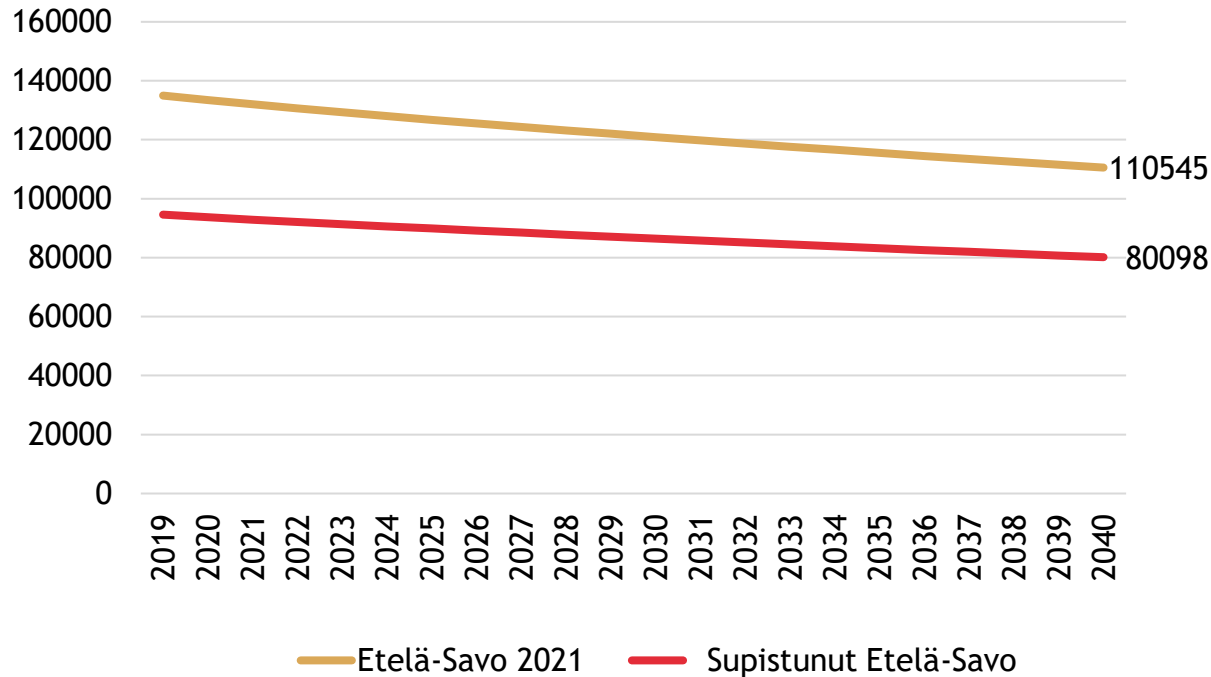

Supistunut Etelä-Savo

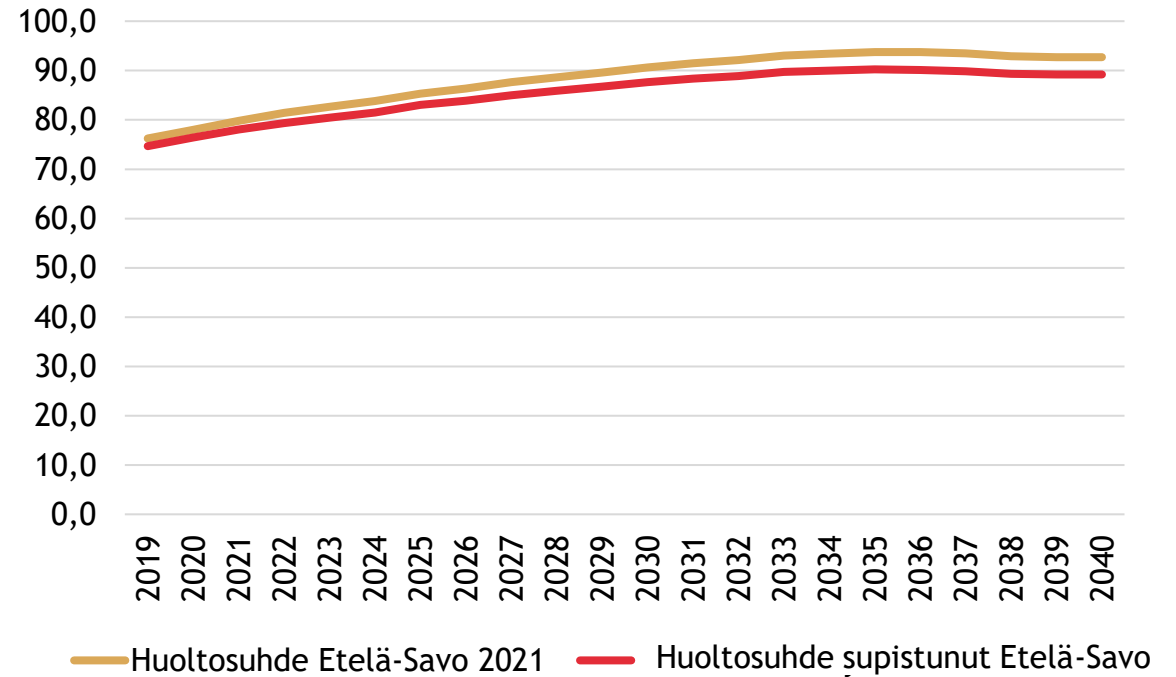

Väkiluvun kehitys

Väestönkehitys 2019-2040

Väestöllisen huoltosuhteen kehitys 2019-2040

Väkiluvun kehitys

Etelä-Savo 2021

Vuoden 2019 väkilukutietojen perusteella Etelä-Savo menettää noin 8000 asukasta Joroisen ja Heinäveden vaihdettua maakuntaa.

Vuonna 2021 Etelä-Savossa on noin 132 000 asukasta. Jos väestönkehitys jatkuu edeltävien vuosien kaltaisena, tulee väkiluku laskemaan maakunnassa vähitellen aina vuoteen 2040 saakka, jolloin väkiluku on Tilastokeskuksen ennusteen mukaan noin 111 000 asukasta. Väestö siis tulee vähenemään Etelä-Savossa reilulla 20 000 asukkaalla, eli muutos on -18 %. Vuosina 2019-2030 väestönmuutos on noin -10 %. Ennusteen mukaan väkiluku tulee laskemaan Etelä-Savossa erityisesti Savonlinnan seudulla, jossa väkiluvun muutos on -25 % vuosina 2019-2040. Kaikista kunnista vähiten väkiluku tulee laskemaan ennusteen mukaan Mikkelissä, jossa väkiluvun muutoksen ennustetaan olevan reilu -10 %.

Koko maassa väkiluvun ennustetaan kääntyvän laskuun vuonna 2031. Vuonna 2035 väkiluku kasvaa ainoastaan Uudellamaalla, Pirkanmaalla ja Ahvenanmaalla.

Väestöllinen huoltosuhde Etelä-Savossa 2021 on ennusteen mukaan 79,8 vuonna 2021. Huoltosuhde kasvaa vuosi vuodelta ja vuonna 2040 huoltosuhde on noussut 92,7:ään. Huoltosuhteen kasvu johtuu erityisesti ennustetusta syntyvyyden vähenemisestä ja eläkeikäisten määrän kasvusta. Lasten määrä tulee siis laskemaan huomattavasti ja vanhuksia taas on yhä enemmän.

Supistunut Etelä-Savo

Vuoden 2019 väkilukutietojen perusteella Etelä-Savo menettäisi noin 48 000 asukasta Savonlinnan seutukunnan ja Joroisen maakuntavaihdoksessa (2019 väkilukutiedot).

Vuonna 2021 supistuneen Etelä-Savon väkiluku olisi noin 93 000 asukasta, jos Joroinen sekä Savonlinnan seutukunnan kunnat vaihtaisivat maakuntaa. Ennusteen mukaan väkiluku laskee tasaisesti ja vuonna 2040 se on ennusteen mukaan noin 80 000 henkilöä, vuosina 2019-2040 muutos on siis -15 %. Vuosina 2019-2030 muutos on -8,5 %. Väkiluku vähenee eniten maakunnan kunnista Hirvensalmella (muutos -24,5 %) ja vähiten Mikkelissä (muutos -10,6 %).

Väestöllinen huoltosuhde tulee ennusteen mukaan kasvamaan vuosi vuodelta, ja vuonna 2040 se on ennusteen mukaan 89,2.

Etelä-Savo on tälläkin hetkellä varsin pieni maakunta, jos tarkastellaan väestön määrää. Savonlinnan seutukunnan ja Joroisen maakuntavaihdosten myötä olisi ainoastaan Ahvenanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Kainuun väkiluku pienempi, kuin supistuneen Etelä-Savon.

Aluekehittäminen ja EU-rahoitus

Aluekehittäminen kokoaa toimijoita, näkökulmia ja sektoreita yhteen. Aluekehityksessä näkyy selvästi eri sektoreita yhdistävät toimet ja edelleen aluekehitystoimijoille säädettyihin tehtäviin kuuluva vuoropuhelu, joka voi koskea muun muassa maankäyttöä, elinkeino- ja työllisyyspolitiikkaa, ympäristöpolitiikkaa tai kulttuuri- ja sivistyspolitiikkaa. Kunnat ovat merkittävässä asemassa luomaan hyvää toimintaympäristöä kasvulle, työlle ja elinkeinoelämälle. Maakunnan merkitys taas nousee esille erityisesti alueen strategisessa kehittämisessä yhteistyössä keskeisten toimijoiden kanssa. Maakunta toimii aluekehityksen rahoittajana EU-ohjelmatyön kautta, kanavoiden aluekehitysrahoitusta maakunnassa. Tässä nousee esille maakunnan strateginen rooli: yksi maakunnan keskeisistä tehtävistä on ohjata panokset yhdessä maakunnan kuntien kanssa ja sitouttaa kunnat rahoitettaviin kokonaisuuksiin.

Etelä-Savon maakuntastrategiassa aluekehittämisen painopisteinä ovat osaava työvoima ja hyvä innovaatioympäristö, menestyvä yritystoiminta sekä uudistuva hyvinvointi. Etelä-Savossa suurimmat julkiset investoinnit kohdistuvat tulevana vuosina tieliikenteeseen, energiaan, veden puhdistukseen, kouluihin, hyvinvointipalveluinfrastruktureihin ja elinkeinoelämän infrastruktuuriedellytysten kehittämiseen.

Kun tarkastellaan aluekehittämistä kuvaavia indikaattoreita, on Etelä-Savon kilpailukyky erityisesti haasteellinen väestö- ja ikärakenteeseen liittyvien tunnuslukujen näkökulmasta maakunnittaisessa vertailussa. Joroisen ja Heinäveden eikä myöskään Joroisen ja Savonlinnan seutukunnan kuntien maakuntavaihdos juurikaan vaikuta tilanteeseen. Luonnollisestikin kuntien maakuntavaihdokset tulevat vaikuttamaan Etelä-Savon väkilukuun negatiivisesti. Maakunnan väestöä vähentää erityisesti negatiivinen luonnollinen väestönmuutos, mutta maakunta on kärsinyt myös muuttotappioista. Erityisesti nuorten ikäryhmissä on paljon poismuuttajia, mikä on luonnollista yliopistottomissa maakunnissa. Väestönkehityksen positiivinen indikaattori on ollut maahanmuutto, mutta maahanmuutto on edelleen kuitenkin melko pientä, eikä se riitä kääntämään negatiivista väestönkehitystä positiiviseksi. Toisaalta taas esimerkiksi BKT:n suhteen ollaan menty hyvään suuntaan: vaikka BKT on ollut alhainen Etelä-Savossa muihin maakuntiin verrattuna, on se kuitenkin koko ajan ollut kasvussa. Tämä kertoo esimerkiksi siitä, että maakunnassa on pystytty hyödyntämään kehittämisrahoituksia vaikuttavasti.

Aluekehittäminen ja EU-rahoitus

Etelä-Savossa 2021 BKT asukasta kohden olisi 31 395 e vuoden 2017 tiedoilla. **Supistuneessa Etelä-Savossa** BKTA olisi hieman korkeampi: 31 715 e. Kokonaisuudessaan supistunut Etelä-Savo olisi heikossa asemassa erityisesti aluetaloudellisten ja demografisten mittareiden osalta, kun sitä verrataan muihin maakuntiin. Supistunut Etelä-Savo olisi myös erilainen ulkoisten vaikuttamismahdollisuuksien, edunajamisen ja ulkoisen mainekuvan näkökulmasta. Toisaalta kuitenkin monet aluetaloudelliset ja demografiset tunnusluvut (esim. väestöllinen huoltosuhde) olisivat maakunnan sisäisesti tarkasteltuna hieman paremmat supistuneessa Etelä-Savossa.

Kuluneella rakennerahastokaudella nykyinen Etelä-Savo on saanut kokonaisuudessaan rakennerahastovaraa 83 398 325 € (26.7.2019 tilanne) ja hankkeita on ollut yhteensä 501. Suhteutettuna vuosien 2014-2019 asukasluvun keskiarvoon, on rahoitus asukasta kohden 565,4 €, eli vuodessa 94,2 €. Aluekehitysrahoitus on monilta osin merkittävää alueiden elinvoiman kannalta.

	Julkinen rahoitus yhteensä	Hakemusten lkm	Rahoitus/asukas	Rahoitus/asukas/vuosi
Etelä-Savo, yhteensä	83 398 325	501	565,4	94,2
Etelä-Savo, EAKR	55 520 093	355	376,4	62,7
Etelä-Savo, ESR	27 878 232	146	189,0	31,5

Aluekehittäminen ja EU-rahoitus

Kuluneella rakennerahastokaudella väkilukuun suhteutettuna ESR- ja EAKR-rahoituksen osuudet Etelä-Savo 2021:ssä sekä supistuneessa Etelä-Savossa on laskettu oheiseen graafiin. Laskennalliset osuudet on laskettu suhteuttamalla nykyisen Etelä-Savon saama rahoitus väkilukuun ja tämän perusteella laskettu, paljonko rahoitusta olisi tullut kummankin skenaarion tapauksessa.

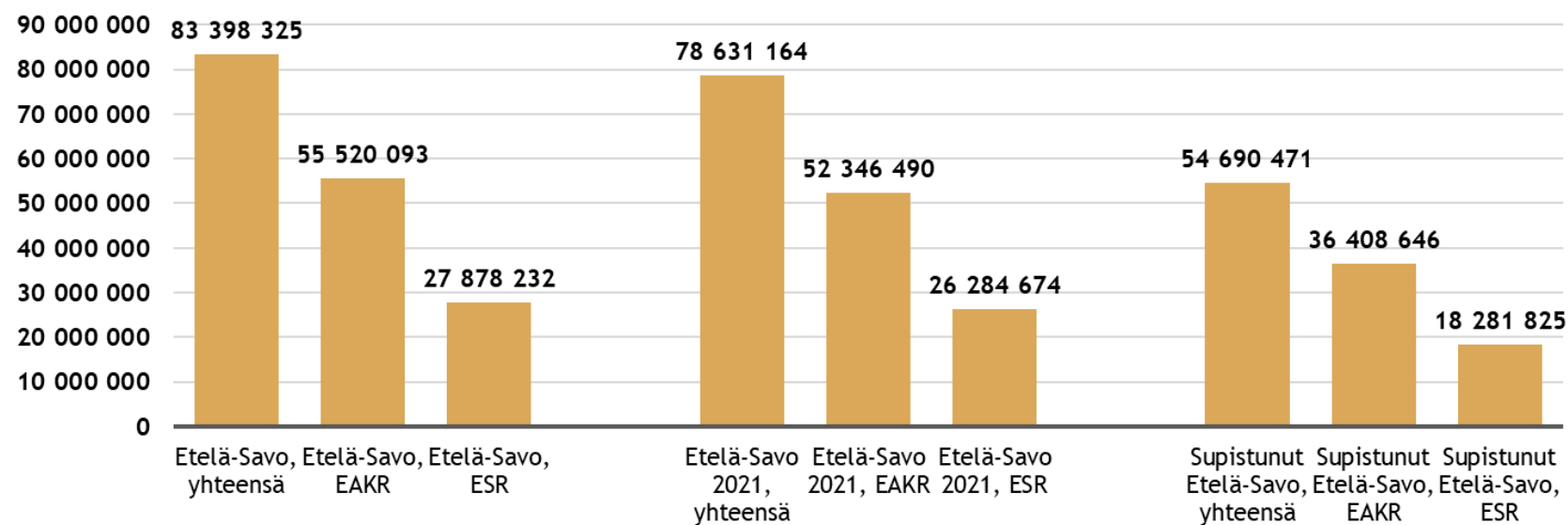
Etelä-Savo 2021

Kuluneen rakennerahastokauden arvoilla laskettuna Etelä-Savo 2021 saisi rahoitusta yhteensä 78 631 164 €, josta 67 % tulee EAKR-rahoituksen kautta ja 33 % ESR-rahoituksen kautta. Heinäveden ja Joroisen osuus väkiluvun perusteella laskettuna on 4 767 161 €, joka on 5,7 % nykyisen Etelä-Savon saamasta rahoituksesta (26.7.2019 tilanne).

Supistunut Etelä-Savo

Supistuneen Etelä-Savon rahoitus kuluneen rakennerahastokauden arvoilla laskettuna on kokonaisuudessaan 54 690 471 €, josta 67 % tulee EAKR-rahoituksen kautta ja 33 % ESR-rahoituksen kautta (26.7.2019 tilanne).

Nykyisen Etelä-Savon saamasta rahoituksesta Savonlinnan seutukunnan ja Joroisen summa on 28 288 107 €, joka on 34 % Etelä-Savon saamasta rahoituksesta.

26.7.2019 tilanne

Lähde: Eura-tietokanta

Elinkeinot ja järjestötoiminta

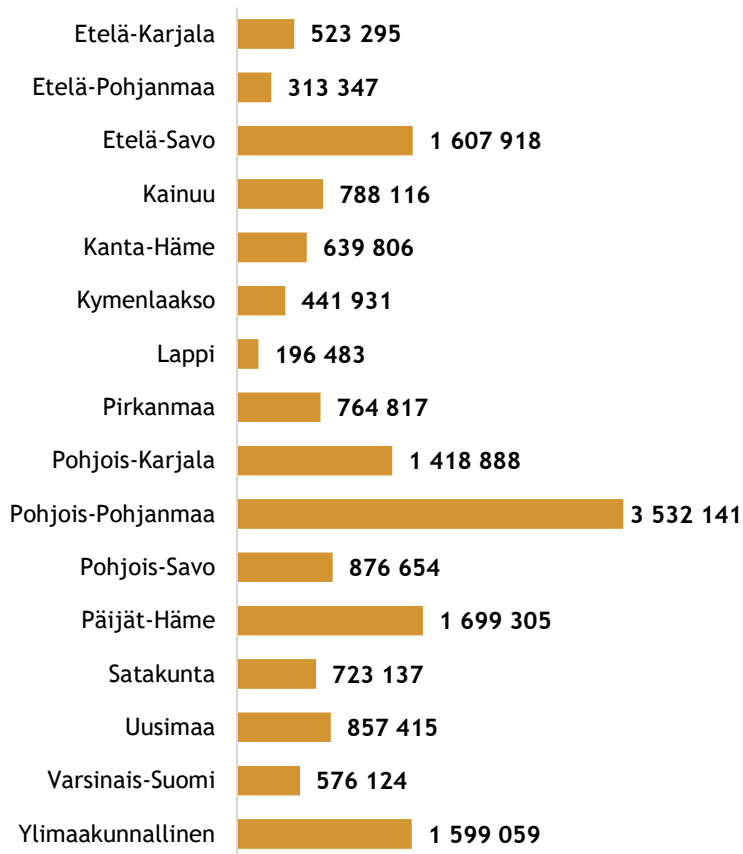
Yritysten kannalta maakuntakysymys ei ole kovin merkityksellinen, sillä maakuntarajat vaikuttavat liiketoimintaan kaikkienensa vain vähän. Oleellimmat toimet elinkeinojen kehittämiseksi tapahtuvat paikallistasolla. Kokonaisuudessaan rakennerahastovarojen yritysrahoitusta Etelä-Savo on saanut kuluneella kaudella 17 706 649 € (26.7.2019 tilanne) yhteensä 196 hankkeelle. Kun EURA-tietokantaa tarkastellaan 13.6.2020 on Etelä-Savolle myönnetty 24 953 736 € yhteensä 238 hankkeelle. Näistä Savonlinnan seutukunnalle ja Joroisille on myönnetty 13.6.2020 tietojen mukaan 82 hankkeelle tukea, yhteensä 4 272 220 € edestä. Suurin osa Etelä-Savolle myönnettyistä hanketuista on myönnetty mikroyrityksille (118 kpl) ja pienille yrityksille (77 kpl).

Tällä hetkellä Etelä-Savo on Suomen metsäisin maakunta metsäpinta-alan sekä metsän kasvun osalta. Metsät ovatkin yksi Etelä-Savon maakuntastrategian kärjistä veden sekä ruoan lisäksi. Maakuntastrategian mukaan elinvoima alueen rakentuu tulevaisuudessa näiden kestävään yritystoimintaan sekä erityisosaamiseen.

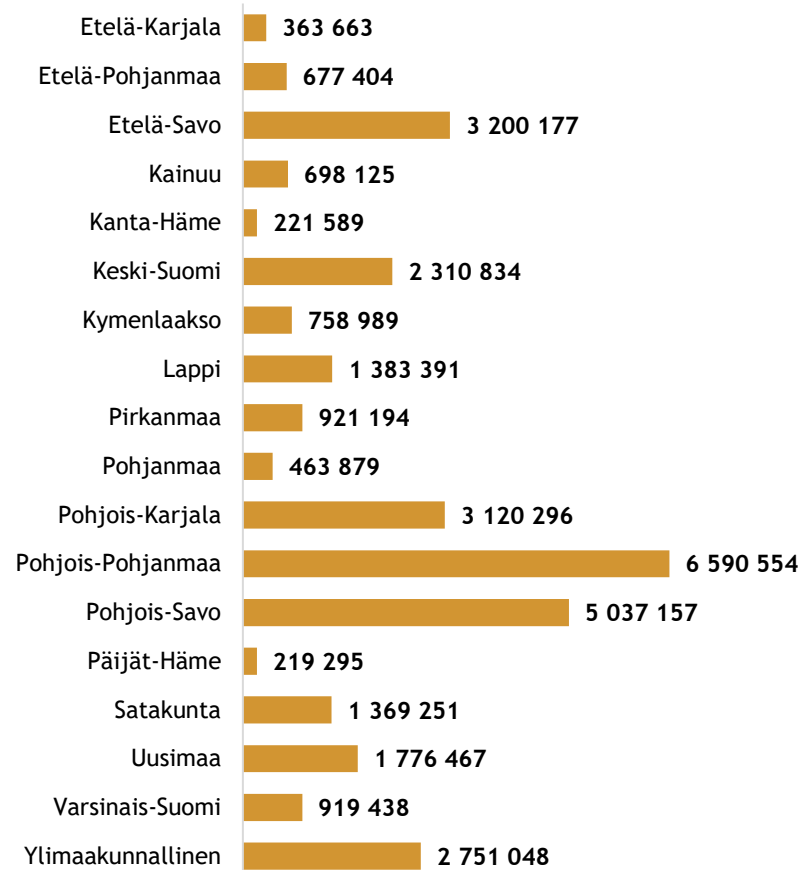
Nykyisellään Etelä-Savon metsämaata on noin 1 211 000 hehtaaria (MVMI 2017). Metsäklusteri on teollisen tuotannon perusta Etelä-Savossa, mistä suurimpia toimialoja ovat puunjalostus ja konepajateollisuus. Maakunnittaisessa vertailussa kantorahatulot olivat Etelä-Savossa suurimmat vuonna 2019 (247 720 000 €). Viljelyala nykyisessä Etelä-Savossa on 72 200 hehtaaria ja tiloja on yhteensä 2 260 (Luke 2019).

Etelä-Savon maakuntaliiton mukaan nykyisessä Etelä-Savossa toimii arviolta 3 000 yhdistystä. Luonnollisesti maakunnan alueen yhdistysten määrä muuttuu kuntien maakuntavaihdosten myötä. Etelä-Savolle on vuonna 2019 luotu järjestöstrategia maakunnan ihmisten hyvinvoinnin ja osallisuuden tueksi ja Etelä-Savossa toimii vuonna 2019 perustettu järjestöneuvottelukunta YhES (Yhdistykset Etelä-Savo). Toistaiseksi maakunnan yhdistyksistä ja toiminnasta ei ole olemassa kattavasti tietoa, eikä PRH:n yhdistysrekisteri ole ajantasainen. Järjestöstrategiassa tavoitellaankin muun muassa sitä, että yhdistysrekisteri ja tietosisällöt saataisiin aikaiseksi Etelä-Savoon ja sen kuntiin. Kun tarkastellaan EURA-tilaston 13.6.2020 tilannetta, on kansalaisjärjestöille Etelä-Savossa myönnetty tukea 19 hankkeelle yhteensä 3 309 809 euron edestä meneillään olevalla rakennerahastokaudella. ”Muille järjestöille ja yhdistyksille” Etelä-Savossa on myönnetty rahoitusta 28 hankkeelle yhteensä 5 148 301 euron edestä. Dian 11 graafeissa näkyy rahoitus suhteessa muihin maakuntiin 26.7.2019 tilanteen mukaan.

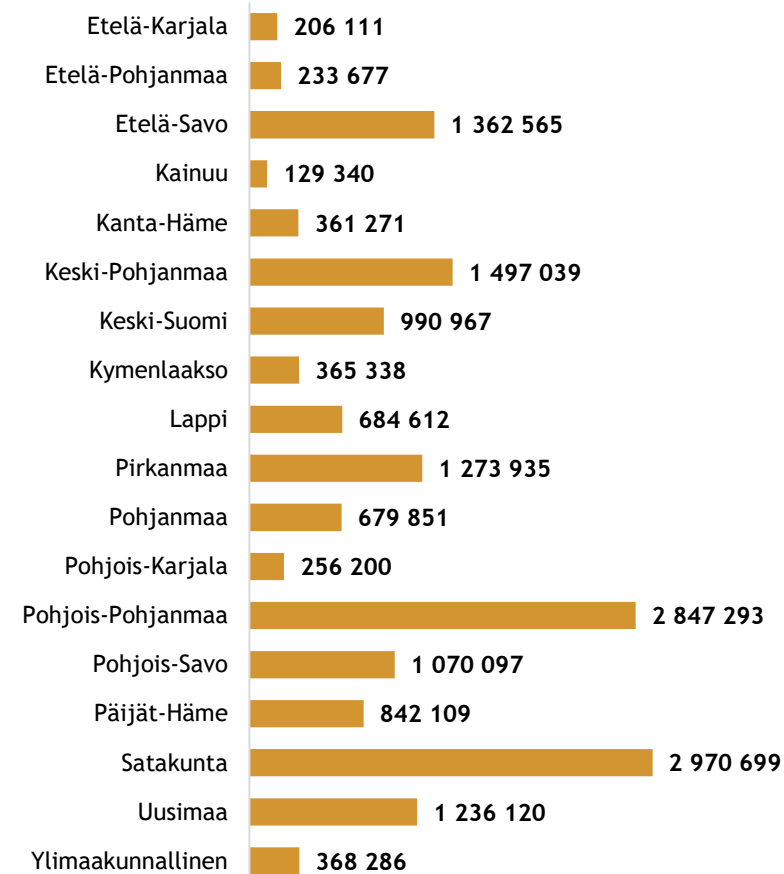
Kansalaisjärjestöjen rahoitus (26.7.2019 tilanne)

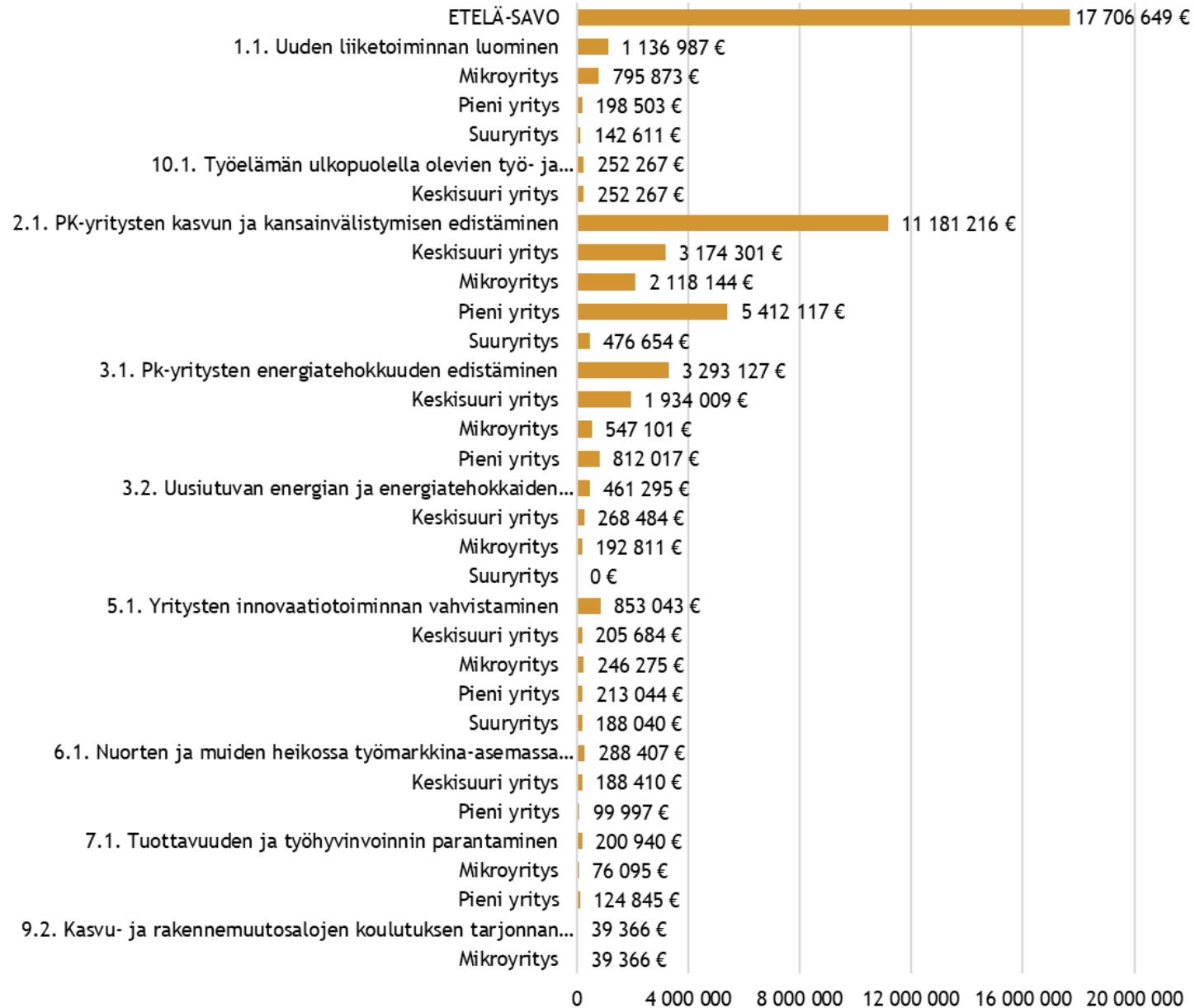
Muiden järjestöjen ja yhdistysten rahoitus (26.7.2019 tilanne)

Säätöiden rahoitus (26.7.2019 tilanne)

Yritysrahoitus erityistavoitteittain ja yritystyypeittäin Etelä-Savossa (26.7.2019 tilanne)

Elinkeinot ja järjestötoiminta

Etelä-Savo 2021

Maa- ja metsätalous ovat Etelä-Savolle tärkeitä elinkeinoja myös Heinäveden ja Joroisen irtauduttua maakunnasta. Viljelyala on Etelä-Savossa 2021 noin 64000 hehtaaria, eli viljelyala on pienentynyt noin 11 % Joroisen ja Heinäveden vaihdettua maakuntaa. Tilojen lukumäärä noin 2040. Maatilojen lukumäärä vähenee maakunnassa muutaman prosentin vuosivauhdilla edelleen, mutta tilakoot kuitenkin kasvavat.

Metsät ovat olleet perinteisesti Etelä-Savolle suuressa merkityksessä taloudellisesti, eikä Joroisen tai Heinäveden lähtö vaikuta tähän juurikaan. Maakunnan elinkeinorakenteessa painottuu muuta maata voimakkaammin alkutuotantovaltaisuus. Metsämaan pinta-ala on kuitenkin luonnollisesti pienentynyt kuntien vaihdettua maakuntaa ja se on noin 1 070 000 hehtaaria (MVMi 2017 tiedot). Metsämaan pinta-ala on siis vähentynyt noin 11 %. Maakunnassa on ollut vuodesta toiseen maan suurimmat kantorahatulot ja ne ovat edelleen maan korkeimpia.

Yrityskanta maakunnassa on noin 9300. Yrityskannan määrä maakunnassa on vähentynyt reilulla 600 yrityksellä Heinäveden ja Joroisen vaihdettua maakuntaa. TOL 2008 pääluokittain tarkasteltuna suurin osa yrityksistä on rakentamisen (noin 1400 yritystä), tukku- ja vähittäiskaupan (noin 1200 yritystä), maatalouden, metsätalouden ja kalatalouden (noin 1100 yritystä) sekä ammatillisen, tieteellisen ja teknisen toiminnan (noin 900 yritystä) yrityksiä. Kun tarkastellaan tarkempia TOL 2008 tasoja, on tärkeimmät alat erikoistunut rakennustoiminta (noin 800 yritystä), metsätalous ja puunkorjuu (noin 700 yritystä), vähittäiskauppa (noin 700 yritystä) sekä talonrakentaminen (noin 500 yritystä).

Yritysten määrä 1000 asukasta kohden on noin 69 yritystä (vuoden 2019 tietojen perusteella laskettuna) ja alueella työssäkäyvien yrittäjien osuus työllisistä on noin 13 % (2017 tiedot).

Palvelualoista matkailu ja vapaa-ajan asutus ovat tärkeässä asemassa maakunnassa. Saimaa ja sen houkuttelevat vesistöt ovat yksi Etelä-Savon matkailuvalteista ja kesäasukkaiden määrä suhteessa väkilukuun on huomattavasti suurempi muihin maakuntiin verrattuna. Etelä-Savon alueella sijaitsee kolme kansallispuistoa: Linnasaaren kansallispuisto, Koloveden kansallispuisto sekä Repoveden kansallispuisto, jotka toimivat luontomatkailevalteina maakunnassa.

Kesäasukkaiden määrä Etelä-Savossa 2021 on Joroisen ja Heinäveden vaihdettua maakuntaa noin 55200, eli noin 3700 asukasta vähemmän, kuin ennen maakuntavaihdosta. Kesäasukkaiden osuus väestöstä on noin 41 %.

Elinkeinot ja järjestötoiminta

Supistunut Etelä-Savo

Savonlinnan seudun ja Joroisen irtautuessa Etelä-Savosta, jää Etelä-Savoon ainoastaan kahdeksan kuntaa. Viljelyala on pienentynyt maakunnassa kuntien maakuntavaihdosten myötä 42 %. Yhteensä maakunnassa on viljelyalaa noin 42000 hehtaaria ja tilojen lukumäärä on noin 1 440. Ennusteen mukaan maatilojen lukumäärä vähenee edelleen 2 % vuosivauhdilla tilakokojen kuitenkin kasvaessa.

Metsät ovat edelleen supistuneelle Etelä-Savolle taloudellisesti merkittäviä. Maakunnan pienentynyt huomattavasti, ei maakunnan kantorahatulot kuitenkaan enää sijoitu maan korkeimpaan luokkaan. Metsämaan pinta-ala on supistuneessa Etelä-Savossa noin 760 000 hehtaaria (MVMI 2017 tiedot), eli 37 % pienempi nykyiseen Etelä-Savoon verrattuna.

Yrityskannan määrä on vähentynyt maakunnassa 3 400 yrityksellä kuntien maakuntavaihdosten myötä. Yhteensä yrityskanta on maakunnassa noin 6500. TOL 2008 pääluokittain tarkasteltuna suurin osa yrityksistä on rakentamisen (noin 1000 yritystä), tukku- ja vähittäiskaupan (noin 900 yritystä), maatalouden, metsätalouden ja kalatalouden (noin 800 yritystä) sekä ammatillisen, tieteellisen ja teknisen toiminnan (noin 600 yritystä) yrityksiä. Tarkempia TOL 2008 tasoja tarkasteltaessa ovat tärkeimmät alat erikoistunut rakennustoiminta (noin 600 yritystä), metsätalous ja puunkorjuu (noin 500 yritystä), vähittäiskauppa (noin 500 yritystä) sekä talonrakentaminen (noin 400 yritystä). Maakunnan elinkeinorakenteessa painottuu edelleen alkutuotantovaltaisuus.

Yritysten määrä 1 000 asukasta kohden on noin 69 yritystä (vuoden 2019 tietojen perusteella laskettuna). Alueella työssäkävien yrittäjien osuus

työllisistä on noin 13 %, eli sama kuin Etelä-Savossa 2021 (vuoden 2017 tiedot). Kuntien maakuntavaihdokset eivät näin ollen ole juurikaan vaikuta yritysten määrään asukasta kohden.

Rakennerahastokaudella 2014-2020 Etelä-Savo sai 13.6.2020 tietojen mukaan 24 953 736 € yritysrahoitusta. Savonlinnan ja Joroisen osuus oli tästä 4 272 220 €, eli 17 %. Kuntien maakuntavaihdokset vaikuttaisivat todennäköisesti Etelä-Savon saamaan rahoitukseen pienentävästi.

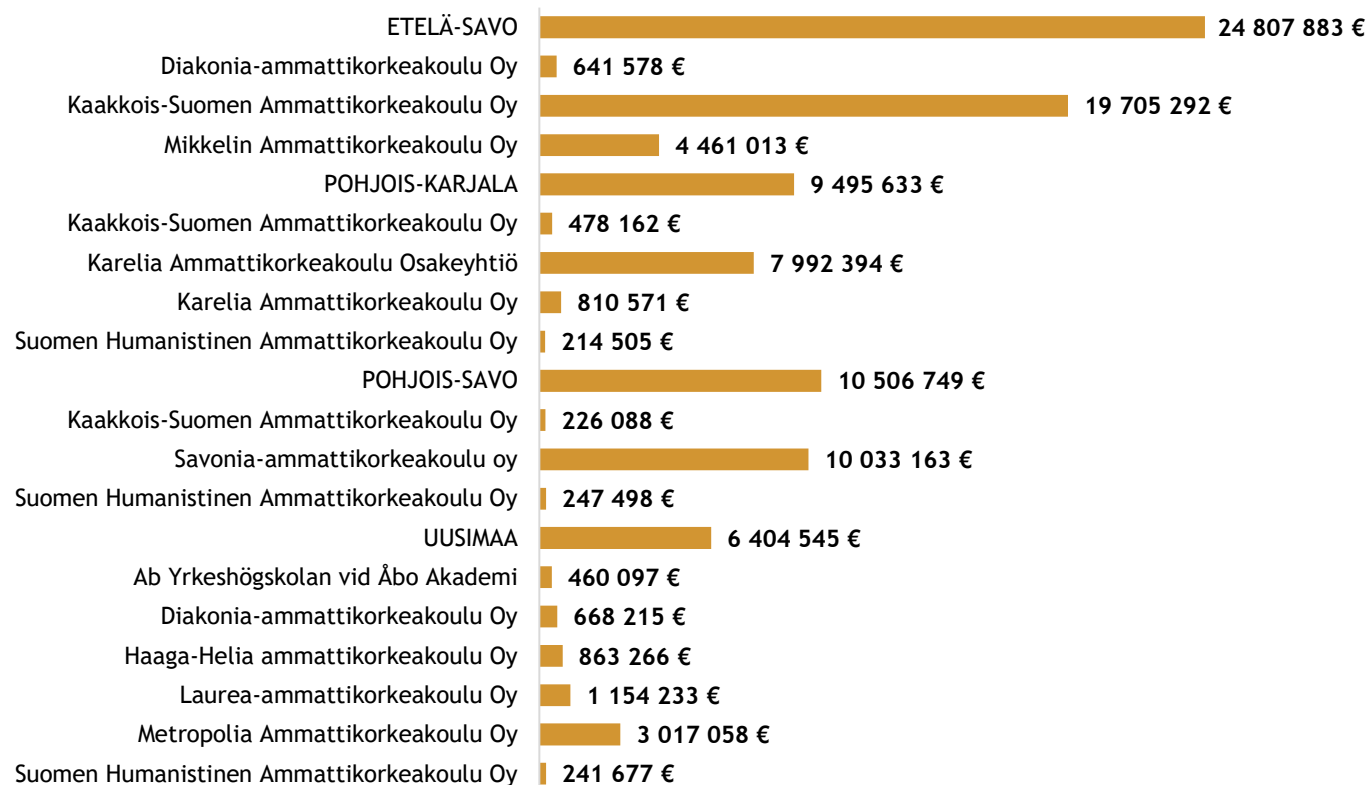
Matkailu ja vapaa-ajan asutus ovat tärkeitä myös supistuneessa Etelä-Savossa. Kesäasukkaiden määrä suhteessa väkilukuun on edelleen huomattava, sillä osuus on 44 %. Kesäasukkaita on noin 41 300, mikä on noin 17 600 kesäasukasta vähemmän nykyiseen tilanteeseen verrattuna.

Kuntien maakuntavaihdosten myötä kansallispuistoista ainoastaan Repoveden kansallispuisto sijaitsee maakunnan alueella.

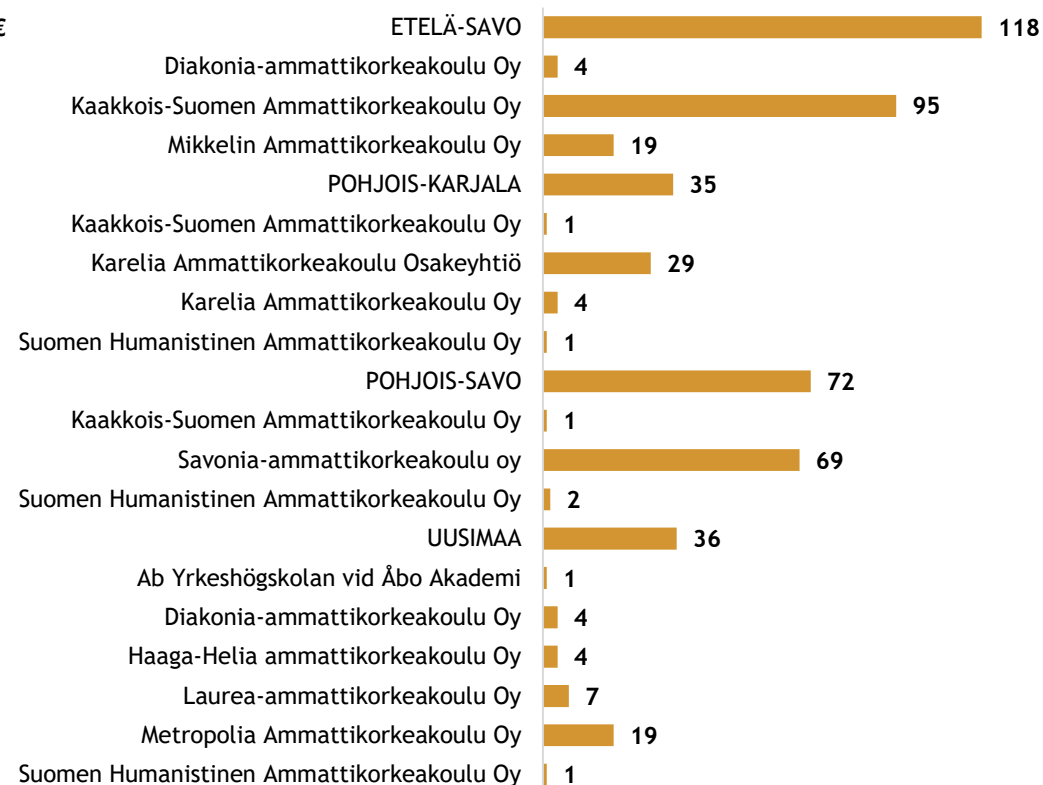
Koulutus- ja TKI-toiminta

Tällä hetkellä Etelä-Savossa merkittävin ammattikorkeakoulu on Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Xamk. Xamk on ylivoimaisesti valtakunnan suurin ammattikorkeakoulu avoimessa ammattikorkeakoulutuksessa ja tutkimus- ja kehitystoiminnassa. Lisäksi Pieksämäellä on Diakonia-ammattikorkeakoulun toimipiste. Rakennerahastokaudella 2014-2020 Etelä-Savon ammattikorkeakoulut ovat saaneet rakennerahastovaroja 24 807 883 € (26.7.2019 tilanne).

Julkinen rahoitus yhteensä (26.7.2019 tilanne)

Hankkeiden lkm (26.7.2019 tilanne)

Koulutus- ja TKI-toiminta

Etelä-Savo 2021

Etelä-Savossa 2021 merkittävin ammattikorkeakoulu on Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Xamk ja lisäksi Pieksämäellä on Diakonia-ammattikorkeakoulun toimipiste. Xamkilla toimipisteet Etelä-Savossa ovat sekä Mikkelissä että Savonlinnassa. Kaksi muuta Xamkin toimipistettä sijaitsevat Kymenlaaksossa. Xamkin Etelä-Savon toimipisteissä opiskelijoita on noin 4 700 ja Kymenlaaksossa noin 4 300. Etelä-Savossa on siis hieman suurempi osuus Xamkin opiskelijamäärästä. Mikkelin kampuksella opiskelijoita on noin 3 900 ja työntekijöitä vajaa 400. Savonlinnan kampuksella opiskelijoita on noin 700.

Ammatillisen koulutuksen oppilaitoksia Etelä-Savossa 2021 on yhteensä 12, joista neljä sijaistee Mikkelissä, neljä Pieksämäellä, kolme Savonlinnassa ja yksi Sulkavalla. Yhteensä ammatilliseen koulutuksen opiskelijoita on vajaa 8 300.

Rakennerahastokaudella 2014-2020 Xamk on saanut melko mittavasti rahoitusta (EAKR- ja ESR-rahoitusinstrumentit). Xamk on saanut Etelä-Savossa rahoitusta 19 705 292 € ja lisäksi Mikkelin Ammattikorkeakoulu (joka yhdistyi Kymenlaakson ammattikorkeakoulun kanssa Xamkiksi) on saanut rahoitusta 4 461 013 € (26.7.2019 tilanne). Diakonia-ammattikorkeakoulu on saanut Etelä-Savossa rahoitusta 641 678 €. Kokonaisuudessaan Etelä-Savo sai rakennerahastokaudella enemmän rahoitusta ammattikorkeakouluille kuin mikään muu maakunta.

T&K-menot olivat vuonna 2018 yhteensä 41,4 miljoonaa euroa nykyisessä Etelä-Savossa. Vuosina 2013-2018 T&K-menot olivat keskimäärin 39,9 miljoonaa euroa vuodessa. Mikkelin seutukunnassa tutkimusmenot olivat 25,8 miljoonaa euroa, Savonlinnan seutukunnassa 14,1 miljoonaa euroa ja Pieksämäen seutukunnassa 1,5 miljoonaa euroa. T&K-henkilöstön lukumäärä vuonna 2018 nykyisessä Etelä-Savossa oli 638 henkilöä ja tutkimustyövuodet (htv) olivat 398,4.

Koulutus- ja TKI-toiminta

Supistunut Etelä-Savo

Supistuneessa Etelä-Savossa toimii Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Xamk ja Diakonia-ammattikorkeakoulu, jonka toimipiste on Pieksämäellä. Xamkin toimipiste Etelä-Savossa on Mikkelissä. Jos Savonlinna siirtyy Pohjois-Savon maakuntaan, siirtyy myös Xamkin Savonlinnan toimipiste Pohjois-Savoon. Supistuneen Etelä-Savon tapauksessa Xamk siis toimisi kolmen maakunnan alueella, jotka tekisivät yhteistyötä maakuntarajoista huolimatta. Jo tällä hetkellä Xamkilla on toimipisteet kahdessa eri maakunnassa: Kymenlaaksossa ja Etelä-Savossa, joten maakuntien väliseen yhteistyöhön on ollut jo rakenteet. Maakuntarajoilla onkin merkitystä lähinnä rahoituksen suhteen. Supistuneessa Etelä-Savossa Xamkilla on opiskelijoita noin 3200. Aikaisemmin Etelä-Savossa oli suurin määrä Xamkin opiskelijamääristä, mutta maakuntavaihdoksen myötä Kymenlaaksossa on enemmistö opiskelijoista.

Ammatillisen koulutuksen oppilaitoksia supistuneessa Etelä-Savossa on yhteensä 9. Savonlinnan maakuntavaihdoksen myötä Etelä-Savosta siirtyi Pohjois-Karjalaan kolme ammatillista oppilaitosta: Ammattiopisto SAMledu, Itä-Karjalan Kansanopisto sekä Tanhuvaaran urheiluopisto. Ammatillisen koulutuksen opiskelijoita on Etelä-Savossa noin 4900.

Rakenerahastokaudella 2014-2020 Xamk sai huomattavasti rahoitusta (EAKR- ja ESR-rahoitusinstrumentit). Tällä rahoituskaudella Savonlinnan kampus kuului vielä Etelä-Savoon. Savonlinnan maakuntavaihdos vaikuttaisi todennäköisesti Etelä-Savon rakenerahasto-osuuteen.

T&K-menojen osuus Savonlinnan seutukunnassa vuonna 2018 oli 34 % koko Etelä-Savon T&K-menoista. Keskimäärin vuosina 2013-2018 Savonlinnan seutukunnan T&K-menojen osuus koko Etelä-Savon menoista oli 32 % vuodessa. Savonlinnan seutukunnan T&K-henkilöstön osuus vuonna 2018 oli 30 % ja tutkimustyövuosien osuus 30 % koko Etelä-Savon luvuista.

Liikenne

Alueellisen kehityksen ja taloudellisen kasvun yksiä peruspilareita ovat saavutettavuus ja liikkumisen olosuhteet. Liikenneyhteyksien kehittämällä on runsaasti erilaisia vaikutuksia ja ne liittyvät työssäkäyntialueen toimivuuteen, alueiden elinvoimaisuuteen, kuljetusten tehokkuuteen ja täsmällisyyteen, palvelujen saavutettavuuteen sekä alueiden välisiin yhteyksiin.

Etelä-Savo on verrattain harvaan asutettu ja se tuo haasteita joukkoliikenteen järjestämiselle ja toisaalta myös kansallisen ilmastostrategian tavoitteiden saavuttamiselle sekä Etelä-Savossa 2021 että supistuneessa Etelä-Savossa. Maakunnassa liikkuminen perustuu vahvasti henkilöautoiluun. Etelä-Savossa liikennejärjestelmien kehittäminen pohjautuu sekä ylimaakunnalliseen liikennestrategiatyöhön yhdessä Itä-Suomen maakuntien (eli Etelä-Savo, Pohjois-Karjala ja Pohjois-Savo) kanssa että seuduilla tehtävään liikennejärjestelmäsuunnittelutyöhön. Itä-Suomen liikennestrategia valmistui vuonna 2015 ja parhaillaan on käynnissä Etelä-Savon liikennejärjestelmäsuunnitteen laadinta. Itä-Suomen liikennejärjestelmästrategian tavoitteina on parantaa tärkeimpien kuljetusten kustannustehokkuutta ja helpottaa liikkumista ja matkustusta. Kärkitoimenpiteinä ovat raaka-ainekuljetusten kannalta tärkeiden teiden liikennöitävyyden turvaaminen sekä uudet monipuoliset liikennepalvelut arjen matkoja varten.

Etelä-Savon ykköstavoitteita liikenteen kehittämiseen liittyen ovat toimiva liikennejärjestelmä ja alueen hyvä saavutettavuus. Erityisesti maakunnassa on tärkeää sujuvat yhteydet pääkaupunkiseudulle ja Pietariin. Etelä-Savon merkittävimmät julkiset investoinnit lähitulevaisuudessa kohdistuvat muun muassa tieliikenteeseen, ja maakuntaan onkin kaavailtu lähivuosina noin 2 000 miljoonan euron liikenneinvestointeja. Esimerkiksi VT 5:n Mikkeli-Juva välin liikennettä parannetaan 127 miljoonan euron investoinnilla ja yleisesti valtateiden sekä Saimaan syväväylän sujuvuutta parannetaan edelleen. Rataverkon kehittämiseen liittyviä lyhyen aikavälin tavoitteita Etelä-Savossa on nostaa henkilöliikenteen nopeustasoa nykyisellä rataverkolla. Pidemmällä aikavälillä tarkoituksena on tehdä uusi oikaisu Porvoon ja Kouvolan välille. Oikaisu lyhentäisi Mikkelin ja Helsingin välistä matka-aikaa ja se nopeuttaisi myös Savonlinnan yhteyksiä Helsinkiin. Etelä-Savo on pyrkinyt edistämään henkilöliikenteen nopeuttamista Savonradan ja Karjalanradan maakuntien kanssa. Esimerkiksi Etelä-Savo ja Pohjois-Savo ovat rahoittaneet tasoristeyksien poistamista edellisillä EAKR-ohjelmakausilla.

Vuonna 2018 Etelä-Savossa käytettiin liikenneväylien huoltoon 24,4 miljoonaa euroa ja kuntien rahoittamiin kuljetuspalveluihin 22,6 miljoonaa euroa. Keskimäärin kunnissa käytettiin kuljetuspalveluiden ostoihin 156 euroa asukasta kohden.

Liikenne

Etelä-Savo 2021

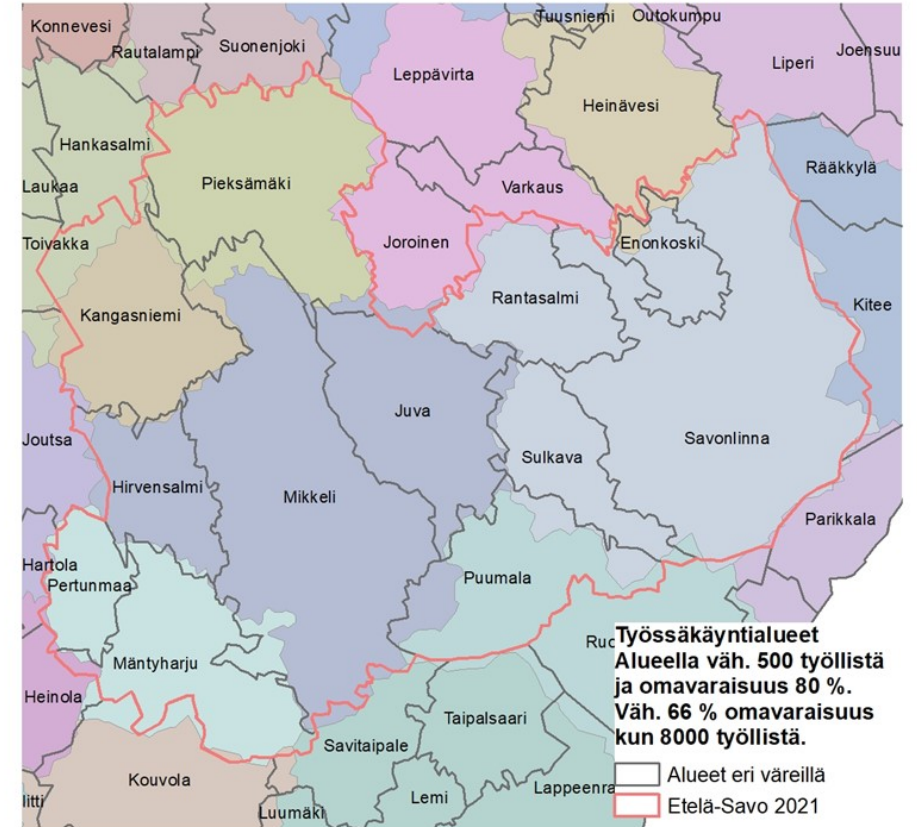
Etelä-Savon 2021 maantieliikenteestä ja joukkoliikenteen järjestämisestä vastaa Pohjois-Savon ELY-keskus. Itä-Suomen liikennejärjestelmästrategian tavoitteet liittyvät liikkumisen ja matkustamisen helpottamiseen sekä tärkeimpien kuljetusten kustannustehokkuuden parantamiseen. Näiden tavoitteiden toteuttaminen vaatii toimenpiteitä Etelä-Savolta 2021 tulevaisuudessa ja ne tuleekin ottaa huomioon parhaillaan laadittavassa liikennejärjestelmäsuunnitteessa.

Vuoden 2019 tiedoilla liikennesuorite Etelä-Savossa 2021 oli 1345 miljoonaa autokilometriä. Nykyisessä Etelä-Savossa liikennesuorite kyseisenä vuotena oli 1517 miljoonaa autokilometriä. Vuonna 2018 nykyinen Etelä-Savo käytti liikenneväylien ylläpitoon 24,4 miljoonaa euroa. Heinäveden ja Joroisen osuus tästä oli 862 000 euroa (eli 4 %), joten Etelä-Savon 2021 käyttämä osuus liikenneväylien ylläpitoon oli 23,5 miljoonaa euroa. Kuntien rahoittamiin kuljetuspalveluihin Etelä-Savo 2021 käytti 21 miljoonaa euroa. Kuljetuspalveluihin käytetty keskimääräinen summa Etelä-Savossa 2021 vuoden 2018 tietojen perusteella oli 154 euroa asukasta kohden. Avoimeen joukkoliikenteeseen käytetty summa samana vuotena oli Etelä-Savossa 2021 yhteensä 5,9 miljoonaa euroa.

Etelä-Savoon 2021 pendelöidään eniten Pohjois-Savosta (1179), Keski-Suomesta (614), Uudeltamaalta (586) ja Etelä-Karjalasta (581) vuoden 2017 tietojen mukaan. Vuoden 2017 tietojen mukaan Etelä-Savon 2021 kuntien välillä pendelöidään erityisesti Juvalta Mikkeliin (386), Mäntyharjulta Mikkeliin (344), Mikkelistä Mäntyharjulle (243), Rantasalmelta Savonlinnaan (210) sekä Hirvensalmelta Mikkeliin (195).

Viereisessä kuvassa näkyy Etelä-Savon 2021 työssäkäyntialueet Suomen ympäristökeskuksen laatimien työssäkäyntitutkimusten menetelmien pohjalta. Alueet muodostuvat sellaisista rajauksista, joiden sisällä asuvista työssäkävijöistä suurin osa käy töissä kyseisten alueiden sisällä. Kuten kuvasta nähdään yhtenäiset työssäkäyntialueet muodostuvat seuraavien kuntien välille:

1. Savonlinna, Sulkava, Rantasalmi, Enonkoski
2. Mikkelä, Hirvensalmi, Juva
3. Puumala
4. Kangasniemi
5. Pieksämäki
6. Mäntyharju, Pertunmaa

SYKE - työssäkäyntialueet 2017

Liikenne

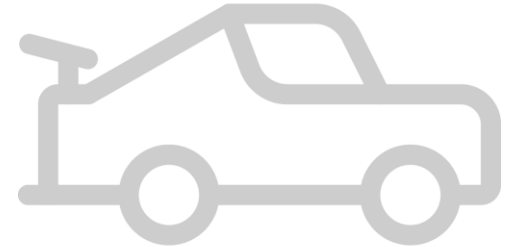
Supistunut Etelä-Savo

Nykyisen Etelä-Savon (kuten myös Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan) maantieliikenteen sujuvuudesta, turvallisuudesta ja joukkoliikenteen järjestämisestä vastaa Pohjois-Savon ELY-keskus. Edellisinä vuosina Pohjois-Savon ELY-keskuksen saama rahoitus liikenteeseen ja tienpitoon on ollut noin 60-70 miljoonaa euroa, josta nykyiseen Etelä-Savoon on kohdistunut noin kolmannes. Savonlinnan seutukunnan kuntien sekä Joroisen maakuntavaihdosten myötä Etelä-Savon saama rahoitusosuuteen tulee todennäköisesti muutoksia. Nykyisessä Etelä-Savossa liikenteen kehittämisen päätavoitteet liittyvät toimivaan liikennejärjestelmään ja alueen hyvään saavutettavuuteen. Nämä ovat relevantteja tavoitteita myös supistuneessa Etelä-Savossa.

Itä-Suomen liikennejärjestelmästrategian päätavoitteet ovat tärkeimpien kuljetusten kustannustehokkuuden parantaminen sekä liikkumisen ja matkustamisen helpottaminen. Jotta tavoitteet toteutuvat, tulee ne ottaa huomioon myös supistuneen Etelä-Savon linjauksissa ja laadittavissa toimenpidesuunnitelmissa.

Liikennesuorite supistuneessa Etelä-Savossa vuoden 2019 tiedoilla oli 1032 miljoonaa autokilometriä. Nykyisen Etelä-Savon käyttämä summa liikenneväylien ylläpitoon oli 24,4 miljoonaa euroa vuonna 2018. Tästä supistuneen Etelä-Savon osa oli 16,7 miljoonaa euroa, eli 68 %. Kuljetuspalveluihin käytetty summa supistuneessa Etelä-Savossa oli 15,2 miljoonaa euroa ja kuljetuspalveluihin käytetty keskimääräinen summa asukasta kohden oli 160 euroa. Avoimeen joukkoliikenteeseen käytetty summa supistuneessa Etelä-Savossa oli 4,8 miljoonaa euroa.

Supistuneeseen Etelä-Savoon pendelöidään eniten Pohjois-Savosta (1355), Keski-Suomesta (574), Uudeltamaalta (427) ja Etelä-Karjalasta (266) vuoden 2017 tietojen mukaan.

Yhteenveto

Elinvoimatarkastelussa tarkasteltiin kahta eri tilannetta erilaisten elinvoimaa kuvaavien teemojen kautta. Toisessa tilanteessa Etelä-Savo koostuu 12 kunnasta (Heinävesi ja Joroinen vaihtavat vuonna 2021 maakuntaa) ja toisessa vaihtoehtoisessa tilanteessa, eli supistuneessa Etelä-Savossa, maakuntaan kuuluu Pieksämäen ja Mikkelin seutukunnan kahdeksan kuntaa.

Maakuntalain (1159/1997) mukaan maakunnan muodostaa alue, johon kuuluvat kunnat muodostavat toiminnallisesti, taloudellisesti sekä alueen suunnittelun kannalta tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden. Maakuntajakolain perustelujen mukaisesti maakunnan alueen määrittämiseksi käytettyjä kriteereitä ovat muun muassa asiointi- ja palveluyhteydet, laaja-alueisiin kuntayhtymiin kuulumisen, työssäkäyntiliikenne sekä elinkeinoelämän yhteydet. Tällä hetkellä Etelä-Savon maakuntaliiton lisäksi Etelä-Savossa toimivia kuntayhtymiä ovat Etelä-Savon Essote-kuntayhtymä sekä Etelä-Savon kampuskiinteistöt -kuntayhtymä. Essote-kuntayhtymään kuuluvat Pieksämäen ja Mikkelin seutukunnan kunnat, kun taas Savonlinnan seutukunnalla on oma kuntayhtymä Sosteri. Tämän kannalta katsottuna muodostaisi supistunut Etelä-Savo edelleen yhtenäisen kuntayhtymän sosiaali- ja terveystalouden osalta. Toisaalta Etelä-Savon kampuskiinteistöt kuntayhtymä koostuu Mikkelistä ja Savonlinnasta.

Työssäkäyntialueita tarkasteltaessa Savonlinnan seutukunta muodostaa oman työssäkäyntialueensa. Näin ollen supistuneessa Työssäkäyntialueet vastaavat pääsääntöisesti maakuntarajoja, joten työssäkäyntialueiden mukaan muodostaisi supistunut Etelä-Savo mielekkään kokonaisuuden.

Väestön osalta supistunut Etelä-Savo olisi selvästi pienempi Etelä-Savoon 2021 verrattuna, sillä väkiluku pienenesi noin 40 000 asukkaalla (eli 30 %) verrattuna Etelä-Savoon 2021. Väestöllinen huoltosuhde tulee ennusteen mukaan kasvamaan tulevaisuudessa kummassakin skenaariossa, kuten koko maassa. Väestöllisen huoltosuhteen osalta tarkasteltuna on Etelä-Savon tilanne kummassakin skenaariossa haasteellinen muihin maakuntiin nähden, joskin supistuneessa Etelä-Savossa huoltosuhde olisi hieman pienempi.

BKTA:n on kolmanneksi alhaisin muihin maakuntiin verrattuna kummassakin skenaariossa, joskin supistuneessa Etelä-Savossa BKTA on hieman Etelä-Savoa 2021 korkeampi. BKTA:n suhteen on kuitenkin menty Etelä-Savossa hyvään suuntaan, sillä se on ollut koko ajan kasvussa. Tämä kertoo esimerkiksi siitä, että maakunnassa on kyetty hyödyntämään vaikuttavasti kehittämisrahoituksia. Kun tarkastellaan EU-rahoituksia, tulee EU-rahoitus todennäköisesti kokonaisuudessaan pieneneväksi maakuntavaihdosten myötä. Rahoituskaudella 2014-2020 nykyisessä Etelä-Savossa rahoitus asukasta kohden on noin 94 euroa vuodessa (26.7.2019 tilanne). Tämän perusteella Etelä-Savon 2021 EU-rahoitus olisi 26.7.2019 tilanteen mukaan yhteensä 78 631 164 € ja supistuneen Etelä-Savon 54 690 471 €.

Yhteenveto

Elinkeinojen osalta maa- ja metsätalous ovat tärkeitä elinkeinoja Etelä-Savolle myös tulevaisuudessa kummassakin skenaariossa. Metsämaan pinta-ala tulee kuitenkin luonnollisesti pienentymään kuntien maakuntavaihdosten myötä. Yrityskanta tulee pieneneään noin 600 yrityksellä Etelä-Savossa 2021 ja supistuneessa Etelä-Savossa 3400 yrityksellä nykyiseen tilanteeseen verrattuna. Matkailu ja vapaa-ajan asutus ovat edelleen tärkeässä asemassa Etelä-Savossa kummassakin skenaariossa. Etelä-Savon matkailuvaltteja on erityisesti Saimaa ja sen houkuttelevat vesistöt. Kesäasukkaiden määrä väkilukuun suhteutettuna on huomattava muihin maakuntiin verrattuna kummassakin skenaariossa. Yksi matkailuun liittyvä ero Etelä-Savossa 2021 ja supistuneessa Etelä-Savossa ovat kansallispuistot. Etelä-Savossa 2021 sijaitsevat Linnasaaren, Koloveden ja Repoveden kansallispuistot, kun supistuneen Etelä-Savon alueella sijaitsee ainoastaan Repoveden kansallispuisto.

Liikennejärjestelmien kehittäminen pohjautuu Etelä-Savossa ylimaakunnalliseen liikennestrategiatyöhön Etelä-Savon, Pohjois-Savon sekä Pohjois-Karjalan kanssa sekä seuduilla tehtävään liikennejärjestelmäsuunnittelutyöhön. Itä-Savon liikennestrategia valmistui vuonna 2015 ja sen tavoitteet liittyvät tärkeimpien kuljetusten kustannustehokkuuden parantamiseen sekä liikkumisen ja matkustuksen helpottamiseen. Nämä tavoitteet istuvat hyvin Etelä-Savon liikennejärjestelmän kehittämiseen.

Koulutukseen liittyen Xamk on jakautunut joko kahden maakunnan alueelle Etelä-Savossa 2021 (kuten tälläkin hetkellä) tai kolmen maakunnan alueelle supistuneessa Etelä-Savossa. Supistuneen Etelä-Savon tapauksessa Savonlinnan Xamkin toimipiste siirtyy Pohjois-Savon maakuntaan, mikä myös vähentää ammattikorkeakoulujen oppilaiden sekä henkilökunnan määrää Etelä-Savossa. Myös ammatillisen koulutuksen oppilaitosten määrä ja sitä myöten myös opiskelijoiden määrä vähenee supistuneessa Etelä-Savossa.

Lähteet

ELY-keskus - kunnan rahoittamiskusannukset - liikennejärjestelmämaksut 2018
Etelä-Savo - Saimaan maakunta - strategia 2030
Etelä-Savo ennakoi -sivusto
EURA-rakennerahastotietopalvelu 2014-2020, 26.7.2019 ja 13.6.2020
Kuntaliitto - Tilastot ja julkaisut - kustannusrakenne
Luke - tilastotietokanta - maataloustilastot
Monilähteen valtakunnan metsien inventoinnin (MVMI) kunnittaiset metsävarataulukot 2017
SYKE - työssäkäyntialueet 2017
Tilastokeskus - aluetilinpito
Tilastokeskus - alueellinen yritystoimintatilasto
Tilastokeskus - kaupunki- ja seutuindikaattorit
Tilastokeskus - kuntien avainluvut
Tilastokeskus - tutkimus- ja kehittämistoiminta
Tilastokeskus - väestöennuste
Vipunen - ammattikorkeakoulujen opiskelijat
Vipunen - ammatillinen koulutus

Oli ilo!

